ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5075 — 12/25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1902 — ՇԱԲԱԹ — 23 ՐԷՃԷՊ 1320 — ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5075

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ویلك غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ. 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ. 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի բժշկական մարմինը այս վերջերս բուսական խնդրոյ առարկայ դարձաւ տեղական մամուլին մէջ։ Իրաւացի կամ ոչ, քննադատութիւնները չէ՛ որ պակսեցան, հաստատութեան մէջ պաշտօնավարող բժիշկներու կարողութեան ու ձեռնհասութեան շուրջը։

Նմանօրինակ ամէն հաստատութեանց համար ասիկա անխուսափելի բան մըն է արդէն։ Ամէն հաստատութեան,— ու մասնաւորաբար կրթական հաստատութեանց,— պաշտօնեութիւնը միշտ քննադատութեան առարկայ կը դառնայ, երբեմն անկեղծօրէն, երբեմն ալ ո՛եւ է հաշուի մը պատճառաւ։ Ապահովաբար Ս. Փրկչեան հիւանդանոցը չէ՛ որ բացառութիւն պիտի կազմէր այդ բնական հանգամանք ստացած կանոնէն։

Հիւանդանոցին համար մասնաւանդ այդ կանոնը միշտ գոյութիւն ունեցած է։ Հաստատութեան մէջ պաշտօնավարող բժիշկները կրնան ունենալ անձնական հակառակորդներ, ո՛չ համակիր խմբագիրներ, նախանձողներ, մարդիկ վերջապէս որոնք միշտ առիթ մը պիտի փնտռեն զանոնք խծծելու, որոնք միշտ ադամակ պիտի հանեն անոնց շուրջը, հիմնուելով աւելի կամ նուազ փցուն իրողութեանց եւ տարաձայնութիւններու վրայ։

* * *

Նամակ մը՝ զոր նախորդ շաբթու ստացայ, շատ գործնական միջոց մը կ'առաջարկէ՝ միանգամ ընդմիշտ վերջ տալու համար այդ բոլոր անպատեհութեանց։

Ահա թէ ինչ կը գրէ նամակագիրը.—

«Տէր խմբագիր,

«Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին բժշկական մարմինը ո՛չ անձերի է կրնանք ըսել, ո՛չ ալ անարժան իր կոչումին ու պաշտօնին։ Մօտէն գիտեմ որ ամենքն ալ խղճի մտօք կամ անոր մօտ կ'աշխատին։ Եւ սակայն, ժամ առ ժամ այլ ընդ այլոյ զրոյցներ կը շրջին անոնց արժանաւորութեան նըկատմամբ, եւ նոյն իսկ կարգ մը անձեր—բժիշկ կամ ոչ—կ'ուզեն կասկածի ենթարկել անոնց ձեռնհասութիւնը։

«Կու գամ այս մասին առաջարկել միջոց մը որ նոր բան մը չէ եւ որ կրկին կրնայ մեծապէս նպաստել այդ բազմապատկանչ ու նուիրական հաստատութեան, որ հանրութեան սեփականութիւնն է իրաւամբ։ Եւրոպական այդ հաստատութեանց մէջ ընդհանուր դրութիւն մը է գործ կը դրուի, որով միանգամ ընդ միշտ կարելի կ'ըլլայ առաջքը առնել ամէն քննադատութեանց ու յիրաւութիւններու։ Եւրոպական այդ հաստատութիւները երբոր բժիշկի պէտք ունենան, չէ թէ յանձնարարած կամ ասոր անոր աչքին լաւ ու յարմար երեւցած մարդը կ'առնեն, այլ մըրցում մը կը բանան, հրաւիրելով բաց պաշտօնին յարմար բոլոր մարդիկը որ դան մասնակցին անոր։ Ո՛վ որ մըրցումին մէջ կը յաջողի առաջին հանդիսանալ իր ընդունակութեամբ ու ձեռնհասութեամբ, այն կը հռչակուի յարմար բաց պաշտօնին, եւ կ'ընդունուի առանց նկատումի։

«Արդ, եթէ ասանկ դրութիւն մըն ալ մեր Հիւանդանոցը ընդունի, կը յուսամ որ չա՛ւ բարեբար դեր մը կ'ունենայ։ Ընտրուած բժիշկը յարմարագոյնը հռչակուած ըլլալով ներկայացողներուն մէջ, ա՛լ ոչ օք առարկութիւն կ'ունենայ ընելիք անոնց արժանաւորութեան մասին, եւ եթէ երբեք քննադատութիւններ ալ ըլլան, հանրութիւնը կրնայ իր վճիռը տալ, եւ ըսել թէ այդ քննադատութիւնները պարզ յերիւրուած զրպարտութիւններ են, արդիւնք թշնամութեան ու կրից։ Մինչդեռ հիմա, երբ քննադատութիւն տեղի կ'ունենայ, հանրութիւնը անորոշութեան կը մատնուի, չկրնալով ո՛րուն հաւատալ։ Որովհետեւ բժիշկները մրցումով չեն ընդունուած, եւ անոնց ձեռնհասութեան մասին ապահով կարծիք մը չէ՛ շինուած։»

* * *

Այս նամակը ինքնին պէտք եղածէն աւելի կը պարզէ այն առաւելութիւնները որոնք ձեռք պիտի բերուէին մրցումի դրութեան Հիւանդանոցին համար ընդունուելէն։ Գործնական դրութիւն մըն է եւ կրկնապէս օգտակար։ Նախ որ հոգաբարձութիւնը միշտ վստահ կ'ըլլայ իր վարձած բժիշկին կարողութեան նկատմամբ, եւ յետոյ, հաստատութիւնն ալ պիտի ազատի քննադատութիւններէ, որոնք որչափ անտեղի ըլլան, որչափ ալ վաբէն գան, միշտ գլխու ցաւ կը պատճառեն։

Պատրիարքարանը վերջերս այդ դրութիւնը գործադրեց քանի մը երկրորդական պաշտօնեաներու համար, որոնք մըրցումով ընդունուեցան։ Նոյն դրութիւնը շատ աւելի մեծ բարիքներ պիտի առթէր մեր վարժարաններուն համար՝ որոնց պաշտօնեայ ընտրելու եղանակը ամէնէն ցնորակարներէն մէկը կրնայ նկատուիլ։ Թաղ. Խորհուրդ մը կամ Հոգաբարձութիւն մը, այսօր ուսուցչին արժանաւորը փնտռելէն աւելի կը շանայ դտնել այն տեսակ մարդիկ որոնք կարելի եղածին չափ քիչ ամսական պահանջեն։ Ուսուցիչներն ալ,— ինքնին տեղեակ այս տրամադրութեան,— դէն կոտրելով իւրաքանչիւր ձեռքէ պատառ կը խլեն։ Եւ որովհետեւ ամէնէն ապիկարներն են որ ընդհանրապէս ամէնէն քիչ վճռաբեկով յանձնառու կ'ըլլան աշխատելու, կրնաք ինքներնիդ հասկնալ թէ աւելի ի՛նչ ուսուցչական տարրեր կը սպրդին մեր վարժարաններէն ներս, կրնաք հասկնալ թէ ի՛նչ ոգորմելի վիճակի մը կը մատնուին մեր վարժարաններու ուսուցչական մարմինները։

Մրցումի դրութիւնը միակն է որ անպայման կերպով կրնայ օգտակար ըլլալ ամէն հաստատութեան։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ

ՎԵՐՋԻՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

Երկու օր առաջ՝ գրասեղանիս վրայ դտայ Տոքթ. Ն. Տաղաւարեանի այցաքարտը՝ ծրարի մը կցուած, որուն մէջ կար օրինակ մը իր յօրինած «Տիեզերք եւ իր Կազմութիւնը» անուն գրքին Ֆրանսերէնէ թարգմանութեանը՝ աչխատութիւն Բերովբէ սարկաւագ Օտապաչեանի, Արմաշու Դպրեվանքէն։ Աղդ. Հիւանդանոցին բժշկապետը կը խնդրէր ինձմէ դրախօսական մը պատրաստել այս նոր հրատարակութեան վրայ, որուն բոլոր արդիւնքը յատկացած է Սբ.Վանքի Աղդ. Որբանոցին։

—Որով նպաստած պիտի ըլլաք ընդհանուրս բարեգործական այդ հաստատութեան, կ'աւելցնէր Թղթագիրը։

Առաջին ակնարկ մը նիւթերու ցանկին վրայ, երկրորդ մը՝ աւելի արագ, դրքին պարունակութեան վրայ, բաւական եղան չպատրելու իմ անձս ինձմէ յուսացուած բարոյական «նպաստ»ին սահմաններուն վրայ։ Բանասէրութեան ձեւի տակ արդէն արտասանուած եւ լսելիքն բացատրուած խնդիրներու ամփոփում մըն է այս գիրքը՝ որուն վրայ ինչ որ աւելի դրուի, պիտի չաւելցնէ անոր ինքնական եւ չատ գնահատելի արժէքը։ Ասկէ դուրս՝ ուրիշ ինչ բան կը մնար ընել ինձ՝ եթէ ոչ շահագրգռել հանրութիւնը, որպէս զի գնէ ասդիրքէն իւրաքանչիւր ոք իր անհատական կրթութեանը համար, որով եւ նպաստած պիտի ըլլայ նախատեսուած բարի նպատակին։

Դիւրին բանը չէ՛ չնտակը՝ մէկ ընթերցմամբ կրկին յիշել ինչ որ մարդ քսան տարի առաջ ազէկ կամ գէշ ուսած է դպրոցի գրասեղաններուն վրայ, այսքան խորին գիտութեան մը նկատմամբ՝ որ է Տիեզերագիտութիւնը, իր էն ենթադրական խնդիրներուն մէջ, ինչպէս՝ օրինակի համար՝ երկնային մարմնոց ջերմութեան եւ լուսոյ ծագումը, անոնց քիմիական բաղադրութիւնը, տիեզերածնութեան վրայ Տէքարթի, Լարլասի, Ֆայի տեսութիւնները, երկրիս նախնական մթնոլորտը, առաջին ովկէանոսը, գործարանաւոր էակաց երեւումը, երկրիս տարիքը, անոր ծերանալ կամ պաղիլը, եւ, իբր թէ ասչաւը բաւական չըլլար, երկրագնտին ապագան։

Բնութեամբ մակոյտ ըլլալով՝ նախ կը վաղեմ արեգական ջերմութեանը վրայ։ Մանաւանդ աչքիս առջեւ բերելով բիւրաւոր բաղադրիչերը՝ որոնք չատ պէտք ունին՝ այս եղանակին՝ փայտի եւ ածուխի, չեմ կրնար ըմբռնել թէ քաղաքակրթեալ ներկայ դարուս մէջ ինչպէս դեռ կարելի է դողալ ու սարսիլ երբ՝ իւրաքանչիւր երկվայրկեանի մէջ՝ արեգակը 113,344,000,000,000,000,000,000 գոլ ջերմութիւն կը ղրկէ միջոցին մէջ։ Մէկ գոլը (calorie) կը ծառայէ մէկ ատիճան ջերմութեան բարձրացնելու մէկ հազարաբրամ ջուրը։ Եթէ բաւական հանդարտի չէ, հաշուեցէք հինգ միլիոնէն աւելի սանթիկաս ատիճանի ջերմութիւն մը։ Ուրմենք դեռ հարցուցեն կ'ըլլանք, թոքատապէ կը մեռնինք, ձմեռները հատ բալթօ կամ մուչտակ կը կրենք։

Տարօրինակ հարիւ...։

Կերուեայ թէ մինակ մենք չենք մտողները։ արեւն ալ ամէն օր մեզի վրայ է եղեր, դուրսէն բան չընդունիր ու կը սպառէ եղեր իրմէ առաջ եկած ջերմութիւնը, վերջապէս կը պաղի եղեր։ Մեզի համար էն սոսկալի բանը աս է որովհետեւ այս կորուստը հաւասար է՝ մէկ ատիճան սանթիկասի, քառասուն դարու մէջ...։ Բարեբաղդաբար՝ վախ չկայ որ դալ տարի գարնան ոտանաւոր չդրուն քանասեղծները, վարդին եւ սոխակին անհետացմանը։

Արեւն ալ՝—մտով մարդոց պէս—որոնք ոտքերնին վեր կը քաշեն վերմակին տակ—կը կծկուի եղեր, ու ամէն անդամ որ այս կծկումը իր տրամագծին 1–2000ը կարտնայ, ջերմութիւնը կ'աւելնայ եղեր 2,000 տարուան կորուստը լեցնելու չափ։ Հետեւաբար՝ պէտք չէ մոռնալ՝ ասկէ քսան դար յետոյ, հանրային ազօթքներ ընելու, Արմաշ ուխտաղնացութեան երթալու, որպէս զի արեւը հանի քիչ մը նորէն կծկուի, իր տրամագծին մէկ—երկու հազարերորդին չափ։

Ինչ որ ալ ըլլայ՝ ճշմարտութիւնը ան է թէ արեւը մեռնու, կծկուելու, պաղելու վրայ է։ Ծաւալը կը խտանայ, հեղուկութիւնը կը նուազի, պիտի նուազին նաեւ իր «ներքին յուզումները», ինչպէս որ մարդոց սրտի յուզումները կը պակսին ծերութեան հետ։

Ասոր ուղղակի հետեւանքը՝ երկրագունտս համար՝ պիտի ըլլայ, որ բեւեռային երկիրներէ դէպի վար պիտի քաշուին ապրող էակները։ Օրինակի համար՝ Նորվեկեացին պիտի իջնէ Տանիմարքա, յետոյ Աւստրիա, Իտալիա, Յունաստան, պիտի անցնի Ափրիկէ, եւ տակաւ պիտի դիմէ այրեցեալ գօտիին երկիրները՝ որոնք էն ուշ պիտի պաղին։ Հաւանական է որ Բոնկոյի մէջ հասնի վերջին դատաստանի օրը։

Մեր հայ հասարակութեան ու մատենագրութեան տեսակէտով չատ կարեւոր դիպուածներ պիտի ըլլան այս ամէնքը։

Բարեբաղդաբար մօտ ներկայի մը մէջ պիտի չիրականանան։ Ապա թէ ոչ՝ Նարայր Բիւզանդացի պիտի ստիպուէր թողուլ Շուէյտի մայրաքաղաքը ու երթալ ապաստան փնտռել Ս. Ղազարու վանքը՝ ուր պիտի դտնէր, ապահովաբար՝ թողուցած կլիմաներէն աւելի պաղ ընդունելութիւն մը։ Իրենց կարգին՝ Վենետիկի միաբաններն ալ պիտի ստիպուէին անցնիլ Ափրիկէ ու հոն հաստատուիլ—հաւատարիմ իրենց կղզիաբնակի բարքերուն—։ Զատ լեռին մէջ փոքրիկ կղզի մը վրայ, միշտ անվտանգ մնալու համար ընկերութենէ։ Իսկ Վիէննայի Մխիթարեանները—մեծ չէնքերու սիրահարներ—պիտի երթային Օմտուրման ուր պիտի հաստատէին տպարան, կազմարան, ու դրան վրայ ալ՝իրենց վանանունը՝ Ո. Կ. Վ. Ա.։ Արմաշականները պիտի ընտրէին Թօմպուքթուն։ Հիւանդանոցը պիտի փոխադրուէր Թրանավալ. հոն՝ իր որբանոցը կրկին պիտի ընդարձակուէր Տը Ուէֆիին պաշտպանեալ որբերն ալ ընդունելու համար։ Ես ալ նպաստած պիտի ըլլայի Սբվաղի որբանոցին Զուլուլանա տարուելուն։

Առաջին օրերը՝ իւրաքանչիւր ոք պիտի հետեւէր իր հակումներուն։ Բանագնելու նիւթի պակասութեամբ՝ Հայակաքաղ Դիլերուկ (Մաչկոց) անտառներու կողմերը պիտի ընդօրինակէր։ Արտաչէս Յարութիւնեան Սահարայի մէջ թափառական պիտի չըլլէր, մինչեւ որ գտնէր իր երազած մեկնաւորը։ Ապասելով որ տեղացիք ընտանենային հայերէն լեզուին, Հ. Ս. Երեմեան պիտի զբաղէր իր գործնական բառգիրքին սխալներուն սրբագրութեամբը։ Հ. Ա. Ղազիկեան պիտի հնարէր նոր տաղաչափութիւն մը... Պէրպէրներուն համար, բացարձակապէս հիմնուած եռաչաղութեան եւ քերթողական ազատութեան վրայ։ Ռէթիէոն Պէրպէրեան առաջին անդամ պիտի անդրադառնար թէ որպիսի տարօրինակ թուին մարդիկ եւ իրք։ Հարաւային Ափրիկէի գիտուններէն մէկուն առաջարկութիւնը վրայ՝ Հ. Գրիգորիս Գալէ՝ Քեռարան պիտի աչխատակցէր Եղսիկի Հօթենթօթներէն թարգմանութիւնը, գործ մը որ անբաւական պիտի գտնուէր Արմաշու Հիմնադրութեան պիտի ըլլայ) վանահայր Դուրեան Սրբազանէն։ Գ. Զոհրապ պիտի նկարագրէր Բաֆրացի tatouées կիներուն «հոգեսի ծիծերը եւ մերկ սրունքները»...միայն։ Մկրտիչ Ա. Ճեմեան՝ միշտ զուարթասիրտ եւ լաւատես, քթին տակէն պիտի մրմռար. «Ես ալ երգեցի երբեմն եռանդուն...»։ Ռուբէն Զարդարեան՝ հոգի պիտի տար, որպէս զի ամէն մարդ իրմով հեւաքրքրուէր։ Վերջապէս, չերկարելու համար, Տոքթ. Նաղարէթ Տաղաւարեանի Տիեզերք երկասիրութիւնը նոր թարգմանութիւն մը պիտի ունենար Պուլավաւոր բարբառով, որուն արդիւնքը այս անդամ Բրէթորիայի որբանոցին պիտի յատկացուէր։

(Մնացեալը յաջորդով) Գ. ՄԱԼԽԱՍ

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ՔՐՈՆԻԿ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի)

ԺԻԶԴՐԱ, 2 Հոկտեմբեր

Ներսէսեան դպրոցի տեսչական հարկը ցանկալի լուծումն ոստաց։ Ս. Կաթուղիկոսը հոգաբարձութեան լիազօրութիւն տուաց դպրոցը կառավարել ըստ հին կանոնադրութեան, առանց որ եւ է տեսչական կամ այլ փոփոխութեան։

* * *

Սուրհանդակում տպագրուած մի ինչ որ կեղծ կոնդակի լուրի պատճառաւ, որը, տեղական թերթերը արտատպել էին, Ս. կաթողիկոսի դիւանապետ Կորիւն վարդապետ պզտգրել է մի հերքում, ուր ասում է. «Որ ճիշդ է 1900 հոկտեմբեր ամսին Նորին Սրբազնութիւնը կոնդակով արգիլեց Վանայ Յայնկոյսներ եկեղեցւոյ ժողովրդին չչինել նորից տաճարը, երբ արդէն եղած հինը քանդել վերցրել էին. սակայն այս տարւոյ սկիզբներին զիջանելով Վանայ Առաջնորդ Սահակ եպիսկոպոսի եւ նոյն տեղի Խան ժողովի միացեալ պաշտօնական գրաւոր խնդրագրին, Ս. Հայրապետը թոյլատրեց իր կոնդակով չինել այդ տաճարը։»

Դառնալով Խորէն էֆ. Խրիմեանի մասին՝ Կորիւն վարդապետ ասում է.—«... որ Խորէն էֆ. երբեք չի խառնուեր եւ իրաւունք էլ չի հարեր իրեն միջամտելու Հայրապետական դիւանի գործերին։»

Մենք հաւատում ենք Կորիւն վարդապետի խօսքերին. եւ կարող ենք հաւատացնել, արժանապատիւ հօր, որ եթէ ժողովուրդը շատ դէպքերում որ եւ է անհաճոյ լուրի մէջ խառնում է Խորէն էֆ.ի կամ նրա պէս անձանց անունները, այդ միայն նրա համար, որ մեղանում, մի տեսակ կասկածով, եթէ չասեմ ատելութեամբ են նայում վանքերում, առանց գործի ապրող բարձրատիճան հոգեւորականների ազդականներին։

* * *

Թիֆլիսի Հայոց դրամատիրական Ընկերութեան ներկայացումները ամսոյս 15ից սկսեցին արդէն։ Առաջին երկու շաբաթներում ներկայացումները կը լինեն չաբաթը երկու անդամ, իսկ հոկտեմբեր 1ից մի անդամ։ Թատերախումբը կազմած է հետեւեալ դերասանուհիներից՝ Տ. Տ. Ա. Բաքսեան, Դուլալեան, Զաբէլ Մայիսուրեան եւ Մելիքեան. եւ դերասաններից՝ Պ. Պ. Աբէլեան, Պետրոսեան, Աղաեան, Արաքսեան, Յարութիւնեան, Տէր Դաւթեան եւ ուրիշներ։ Բեմադրուարտ է. Արեայ Լիր, Օտելլօ, Քիճ, (Զուտերմանի) Պատիւ (Թօգալի), Վերաթնիչ, Էլի մեկ զոռ, Ֆրիցիտեն, Օտարներ, Ժորժ-Դանտեն, Սկապինի արարքները եւայլն։

Բացի դրանից առաջին անդամ կը տրուեն. Շիրանդաէլի նոր պիեսան՝ Իրաւունքի ուսեր, Մետերլինգի նոր պիեսան՝ Մօնճա-Վանճա, Շեյլոկ, Նօրա, խորասուզուած զանգակ. եւայլն։

Խմբի բեմադրուարը ինչպէս տեսնում ենք, կազմուած է բաւականէն յաջող։ Ինչ վերաբերում է խմբի անդամներին, նրանց մէջ մենք դտնում ենք Պ. Պ. Պետրոսեանի եւ Աբելեանի, մեր չնորհալի դերասանների անունները, սակայն կանացի մասում ոչ ոք կայ աչքի ընկնող։ Բոլորն էլ գրեթէ երկրորդական ոյժեր են, որ անկասկած ներկայացումներին ցանկալի փայլը չեն տայ։

Մենք դիտէինք որ Տ. Սիրանոյշ չէր լինելու Թիֆլիսի թատերախմբում։ Յարգելի դերասանուհին երեւի կը մնայ Բաքուի խմբում, սակայն ինչո՛ւ որ եւ է նոր տարը չէ հրաւիրուած նրա տեղը բռնելու համար, ինչո՛ւ նոյն իսկ Օրիորդ Ֆելեքեանները չկան, մեզ այդ մնում է անբացատրելի։

Չէինք ցանկանայ վատերես լինել, կարծում ենք միայն, որ այդպիսի խմբով դրամատիրական Ընկերութիւնը սպասած յաջողութիւնը, Թիֆլիսում, չի ունենայ։ Ասուած տար որ սխալած լինէի։

* * *

Վրաց Իվերիայ լրագիրը հաղորդում է թէ մօտ օրերումս վերադարձել է Սիբիրի վանքից Պ. Զավախաշվիլի, որը Պրոֆեսոր Մարրի հետ միասին պարապում էր այնտեղ վրացերէն ձեռագրների քննութեամբ։ Այդ պարապմունքները տեւեցին երեք ամիս։ Ձեռագրներ նրանք գտել են 180 հատ, որոնց թւում կան չատ հետաքրքրաքաններ գրուած մագաղաթի վրայ։ Ձեռագրների ցանկը կը տպագրուի այս տարի առանձին գրքոյկով, որ կ'ունենայ իր մէջ նկարներ հանված հետաքրքրական ձեռագրներից։ Պրոֆեսոր Մարր ուղեւորուել է մի քանի չաբաթով Երուսաղէմ։

* * *

Անդրկովկասեան երկաթուղու դնացքում, սեպտեմբերի 14ին, դիւերայ 12 ½ ժամին, Սանգայալի եւ Դուվանների կայարանների միջեւ, տեղի ունեցել է մի խորտրդաւոր արիւնահեղ դէպք, որին զոհ դնացին Անդրկովկասեան երկաթուղու կառավարչական կոնտրոլիոր Իչխան Գեղեվանով, եւ առաջին կարգի վագօնի կօնտուկտոր Մարուայ։ Անյայտ չարագործները այս վերջինին սպանել եւ ապա դուրս էին ձգել դիակը վագոնից։ Իչխան Դեղեվանով, որին ծանր վէրք էր հասցրած մարմնի զանազան մասերում, առանց ուշքի գալու մեռաւ միւս օրը։ Ենթադրում են թէ չարագործները Իչխան Դեղեվանովին սխալմամբ ընդունել են անդրկովկասեան երկաթուղու արտեւչիկի (ծառայողներին փող բաժանող) տեղ եւ կամեցել են կողոպտել նրան։

Մի ուրիշ հետաքրքիր կողոպտման մասին յայտնում են նոյնպէս Շուչիից։ Օգոստոս 5ին, Իսահակ Ժամհարեանը վերաց 11 ժամին դառնում էր տուն հասարակաց ժողովարանից։ Նրան ուղեկցում էր ծառան լապտերով։ Ցան առաջ նրանց մօտենում է մի մարդ հետեւեալ հարցով. «Դո՞ւք էք Պ. Ժամհարեանը» եւ դեռ պատասխանը չտուած սուրում է. խիզոն, կարծես գեանի տակից բուսնում են եօթ հոգի, որոնցից երեքը ծառային են շրջապատում, իսկ չորսը Ժամհարեանին եւ դէպի սարը տանում, զգուշացնելով որ դիմադրութեան դէպքում խիզոն կը մուցքնեն։ Սարի գլխից Պ. Ժամհարեանին բերում են բնակիչներից թափուր մի տուն, բոլոր ունեցածը—ժամացոյցը, մատանին, եւ 600 ռուբլուց աւելի խլում նրանից, յետոյ առաջարկում են սորագրել մի մուրհակ 30 հազար ռուբլու։ Ի տարեկ ժամհարեան անարատուն սորագրում է, այնուհետեւ նստում են ընթիրի եւ առաջարկում են որ Ժամհարեան հետեւեալ օրը 30 հազար ռուբլին բերէ եւ Բոսֆոր-Ագրիբ անուանուած տեղում մի թափ տակ դնէ, ուր կը գտնէ սորագրուած մուրհակը։ Վերջապէս զիշերուայ ժամը 3ին Ժամհարեան անվտանգ տուն է դառնում եւ առաւօտեան յայտնում դաւառապետին, որը մի ոստիկան հաղորդում է Ժամհարեանը հաղորդուելու, նրա ձին նստեցնում եւ ուղարկում դէպի նշանակուած տեղը, ուր եւ ձերբակալում են յանցաւորներից երկուսին։

ԱՐԷԼ ԱՊՐԻՍԵԱՆՑ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

ԽԱՐԴԱԽՈՒԱԾ ԵՒ ՁՈՒԾ ՕՁԱՌՆԵՐԸ

Եթէ լրագրութեան օրը օրին կը հասնիք, անչուշտ կարդացիք անցեալները Արեւելքի ա՛յն լուրը, որուն համեմատ, օձաբի վտառականներէ ոմանք, Մեծ–Եպարքոսին աղերսագիր մը մատուցանելով, յայտնած են թէ Կ. Պոլսոյ մէջ քաղաքի գործարաններ հաստատուած են, ուր խառնուրդ օձառներ կը պատրաստուին, որով թէ՛ լաւ տեսակ օձառներու վաճառումը կը վնասուի եւ թէ՛ մանաւանդ հանրային առողջութիւնը կը վտանգուի։

Ու խեղճ ժողովուրդը կը դնէ այդ օձառները, առանց գիտնալու թէ անոնք խառնուրդ մըն են լոկ վնասակար մարմիններու։ Օսմանեան կառավարութեան Առողջապահական Ժողովը բոլոր այս կէտերը ժամանակ մը ի վեր նկատի առած եւ իր յատուկ պաշտօնեաներուն միջոցաւ քննութեան բովէն անցընել սկսած է զբաղեցնող բոլոր մեծ նպարավաճառանոցները, մանաւանդ միայն օձառ, իւղ եւ նմանօրինակ ապրանքներ ծախող խանութները, քննելով, տարբերակելով անոնց բոլոր վաճառները։ Մեծ–Եպարքոսը անմիջապէս հրամայած է պատկանեալ ժողովին, որպէս զի փութով քննութիւն կատարուելով՝ հասկցուի թէ ո՛վ են այն անխիղճ մարդիկը որոնք գաղտնի գործարաններ հաստատած եւ ժողովուրդը չահագործելու ելած են։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (3)

ԲՕԼ ՊՈՒՐԹԷ

ՍԻՐԱՅԻՆ ՈՃԻՐ ՄԸ

Ս.

ՄԵՂԱՆՁՈՒՄԷՆ ԱՌԱՋ

Այդ այլազան խորհրդածութիւնները ըրած էր միթէ այն երրորդ անձնաւորութիւնը, որուն՝ Արման անունը տուած էր Ալիքէտ Շաղէլ, մինչ անիկա կը դիտէր իր առջեւ պարզուող ամուսնական տեսարանը՝ իր նոր վառած ռուսական սիկարին ծուխերուն մէջէն. ծխելու այդ համարձակութիւնը իւայտ կը բերէր իր մտերմութեան աստիճանը տան մէջ։ Այն հակադրութիւնը՝ որ Էլէնի եւ Ալիքէտի միջեւ կը գտնուէր, նմանապէս այս վերջինը կ'անջատէր Արմանէն։ Իր տարիքէն չատ աւելի պզտիկ կ'երեւար Արման, թէեւ ան ալ երեսուներկուքը անցուցեալ ըլլար։ Եթէ իր հագած անճաշակ մեկնոցը՝ աւելի երեւան կը հանէր իր մարմնին նեհարութիւնը եւ հաւասարակշռութիւնը, միւս կողմէ՝ պառոն Բէրնի–Արմանի ընտանիքին անունը—բէտէկնիոթիւն ալ լաւ յարմարած էր իր ուսերուն ու իր փոքրակազմ այլ կորովի մարդու իրանին, որ ապահովաբար կը հեւուէր սուսերամարտութեան, ձիավարութեան, զնդախաղի եւ ամէն տեսակ սպորդներուն, որոնք հարուստի դասակարդի երիտասարդները ի գործ կը դնեն Անդլիացիներուն նմանողութեամբ։ Եւ ասիկա այն ատենէն ի վեր, երբ դիւանագիտութիւնը դադրած է անոնց զբաղումը ըլլալէ, իրական կամ արուեստական կարծիքներու հետեւանքով։ Այն գոհարեղէնները, որոնցմով զարդարուած էր Արման, իր ձեռքերուն եւ ոտքերուն նրբութիւնը, իր ձեւոթին մէջ ամէն ինչ, սկսեալ իր փողկապէն եւ օձիքէն մինչեւ իր սեւ մազերուն դանդուրները ու իր արհամարհոտ չրթունքին վրայ դտնուած նուրբ պեսերը, ի յայտ կը բերէր արդուզարդի նկատմամբ խոր հոգածութիւն մը, որ կ'ենթադրէր անդործ կեանքի մը երկար պարապուրդներ։ Բայց ինչ որ Պ. Բէրնը կը դտնազանէր արական նորաձեւութեան ակներեւ հեւամուսներուն սովորական տափակութենէն, գրեթէ միշտ անշարժ եղող իր դէմքն էր, մտատանջ եւ սուր նայուածքով։ Երիտասարդի նայուածք մը չէր ան եւ կը հակասէր իր ամբողջ էութեան հետ, այնպէս որ զայն դիտող մը արտակարգ մէկը կը տեսնէր անոր մէջ, թէեւ Պ.Բէրն միշտ կը փափաքէր որ ամէն բանէ առաջ անձերի ըլլայ իր հաղուստ կազմուածը, դիտողութիւններէ խուսափելու համար։ Շաղէլի նման, որ սրտով երիտասարդ կը թուէր, հակառակ իր ֆիզիքական դեղեւումներուն, Պ. Բէրն ալ, մինիայն իր աչքերուն արտայայտութենէն — խիստ սեւ աչքեր — կը հասկցուէր թէ հոգիի եւ մտքի կանխատես ծերութեան մը ենթարկուած էր, իր ֆիզիքական մեքենային ուժը անխոփոփ մնալով հանդերձ։ Դէմքը քիչ մը երկարաձիգ ու մրագոյն էր, այնպիսի մարդու մը պէս, որ բարկացող բնաւորութեան տէր դարձած է, ճակատը առանց խորշոմի, քիթը չատ նուրբ։ Թեթեւ փոսիկ մը կար բոլորշի ծնօտին վրայ։ Անկարելի էր հասկնալ թէ ինչ արուեստի կը հետեւէր կամ ինչ զբաղում ունէր։ սակայն իր էութեան մէջ կար դերադանց բան մը, որ չէր պատշաճեր բոլորովին անդործ կեանքի մը դատարկութեան հետ, ինչպէս նաեւ բերնին չուրջը գտնուող մեւամաղձութեան ծալքերը սա գաղափարը չէին ներշնչեր թէ ամբողջ հաճոյքի մէջ թաղուած էր անոր կենցաղը։ Սակայն անիկա կը շարունակէր ծխել կատարեալ հանդարտութեամբ, իւրաքանչիւր ծուխ արձակելուն, ցոյց տալով փոքր եւ սեղմ ակռաներ, առաջեւինները անկանոն շարուած, ինչ որ վայրագութեան հաւանական նշան մը կը համարուի։ Շաղէլը կը դիտէր, երբ իր կնոջ քունքը կը համբուրէր, մինչ մանկամարդ կինը կը խնարհէր իր արտեւանունքները, չհամարձակելով Արմանին նայելու. բայց եթէ ժողովրդին չչինել նորից տաճարը, երբ արդէն եղած հինը քանդել վերցրել էին. սակայն այս տարւոյ սկիզբներին զիջանելով Վանայ Առաջնորդ Սահակ եպիսկոպոսի եւ նոյն տեղի Խան ժողովի միացեալ պաշտօնական գրաւոր խնդրագրին, Ս. Հայրապետը թոյլատրեց իր կոնդակով չինել այդ տաճարը։»

Դառնալով Խորէն էֆ. Խրիմեանի մասին՝ Կորիւն վարդապետ ասում է.—«... որ Խորէն էֆ. երբեք չի խառնուեր եւ իրաւունք էլ չի հարեր իրեն միջամտելու Հայրապետական դիւանի գործերին։»

Մենք հաւատում ենք Կորիւն վարդապետի խօսքերին. եւ կարող ենք հաւատացնել, արժանապատիւ հօր, որ եթէ ժողովուրդը շատ դէպքերում որ եւ է անհաճոյ լուրի մէջ խառնում է Խորէն էֆ.ի կամ նրա պէս անձանց անունները, այդ միայն նրա համար, որ մեղանում, մի տեսակ կասկածով, եթէ չասեմ ատելութեամբ են նայում վանքերում, առանց գործի ապրող բարձրատիճան հոգեւորականների ազդականներին։

* * *

Թիֆլիսի Հայոց դրամատիրական Ընկերութեան ներկայացումները ամսոյս 15ից սկսեցին արդէն։ Առաջին երկու չաբաթներում ներկայացումները կը լինեն չաբաթը երկու անդամ, իսկ հոկտեմբեր 1ից մի անդամ։ Թատերախումբը կազմած է հետեւեալ դերասանուհիներից՝ Տ. Տ. Ա. Բաքսեան, Դուլալեան, Զաբէլ Մայիսուրեան եւ Մելիքեան. եւ դերասաններից՝ Պ. Պ. Աբէլեան, Պետրոսեան, Աղաեան, Արաքսեան, Յարութիւնեան, Տէր Դաւթեան եւ ուրիշներ։ Բեմադրուարտ է. Արեայ Լիր, Օտելլօ, Քիճ, (Զուտերմանի) Պատիւ (Թօգալի), Վերաթնիչ, Էլի մեկ զոռ, Ֆրիցիտեն, Օտարներ, Ժորժ-Դանտեն, Սկապինի արարքները եւայլն։

Բացի դրանից առաջին անդամ կը տրուեն. Շիրանդաէլի նոր պիեսան՝ Իրաւունքի ուսեր, Մետերլինգի նոր պիես

Այս բարձրագոյն հրամանին առթիւ, պէտք կը զգանք քանի մը տողով ներկայացնելու մեր յարգոյ ընթերցողներուն այն տարբերութիւնները օճառի նկատմամբ, որոնց պէտք է տեղեակ ըլլայ ժողովուրդը, չնաբուելու եւ իր առողջութեան վնասակար նիւթեր չգործածելու համար։

Սովոր գնով օճառներ ծախելու համար՝ վաճառականներէ ոմանք, ինչպէս քիչ մը վերը ըսինք, առողջութեան վնասակար տարրեր, մարմիններ կը խառնեն օճառին մէջ։ Մենք ալ ձիշդ այդ մարմիններուն վրայ է որ պիտի խօսինք նաեւ ատոնց ինչ եղանակով եւ ինչ մարմիններու միջոցաւ քննելու կերպին վրայ։ Նախ, ատոնցմէ առաջ, օճառներու պատրաստութեան, անոնց տեսակներու եւն. մասին վրայ համառօտ տեսութիւն մը՝ կարծեմ՝ չտեսկանութենէ զուրկ չըլլար։

Ինչպէս գիտէք, ճարպային թթուներու եւ քիմիական խարիսխներու (bases) միացումէն առաջ եկող մարմինները կամ աւելի լաւ կ'ըլլայ ըսել աղերը, օճառ կը կոչուին։ Ճարպային թթուները մարկարինի, սթէարին, օլէինի թթուներն են։ իսկ խարիսխները, ընդհանրապէս նատրոն, կալիոն, երբեմն կիր, անուշադր, կապար եւ ուրիշ օքսիսացած մետաղներ են։ Այն օճառները որոնց խարիսխները կալիոն կամ նատրոն եւ կամ անուշադր կը կազմեն, անոնց ամենքն ալ ջուրին մէջ լուծելի են եւ աղէկ կը փրփրին, իսկ ընդհակառակը, անոնք որոնց խարիսխները մետաղ են, այդ տեսակները ջուրին մէջ լուծելի չեն։

Ալքալի խարիսխներով օճառները թէ՛ էթէրի եւ թէ՛ ալքոլի մէջ կը լուծուին, մինչդեռ բոլոր մետաղային օճառները ո՛չ ալքոլի եւ ո՛չ ալ էթէրի մէջ լուծելի են։ Բացառութիւն կը կազմեն սակայն խարիսխները պղինձ, երկաթի վերօքսիտ, մանկանէզ եղող օճառները, որոնք այնքան դիւրութեամբ կը լուծուին, ըլլայ էթէրի, ըլլայ ալքոլի մէջ, պարագայ մը որ չատ յատկանշական է։

Եթէ օճառի լուծոյթի մը վրայ ո եւ իցէ թթու մը աւելցնելու ըլլանք, անմիջապէս կը տարբաղադրուի. ճարպային թթուները ջուրին մէջ անլուծելի ըլլալնուն համար ջուրին երեսը կ'ելլեն, իսկ խարիսխները աւելցուած թթուին հետ կը միանան։

Վաճառականութեան մէջ գտնուող օճառները կարող եւ կարծր ըլլալով՝ երկու տեսակի կը բաժնուին։ Կակուղ օճառները (savons mous) ջուրի մէջ չատ աղէկ կը լուծուին. ատոնց խարիսխները կիզողական կալիոնէ (potasse caustique) բաղկացած է։ Կարծր օճառները (savons durs), որոնք վաճառականութեան մէջ չատ գործածական են, նատրոնի մոխրոյուր (Lessive be Na.) եւ քօքոյի նուչի, խաչխաչի, ոչխարի, կովու եւ կամ ձուկերու իւղերով կը պատրաստեն։

Եւրոպայի մէջ երբ պուժի սքեաքիք (*) ըսուած մոմերը պատրաստեն, ճնցած տաս տը խառնուրդ չուրերու մէջ ձիթային թթու գտնուելուն՝ անոր վրայ նատրոն կ'աւելցնեն եւ այսպէս չատ քանակութեամբ օճառ կը ստանան։

Ատոնցմէ զատ գործածելի դեռ քանի մը տեսակ օճառներ ալ կան, օրինակի համար, բժշկական կամ նշկակերպ օճառ (savon med. ou amygdaloïde) կենդանային օճառ (savon animal) սեւ օճառ (արաբ սապոնը) եւ զարդի բաղմատեսակ օճառներ։

Վաճառականները ամենէն չատ մեր ամենօրեայ գործածած օճառները կը խարդախեն վնասակար եւ օտար մարմիններով։ Այդ մարմինները հետեւեալներն են.— Նատրոնի, կիրի բնածխատներ, Սբաթի փոչի, Թալկ, նշան եւ ազատ վիճակի մէջ ալքալիներ։

Դեղագիրքը օճառներու մէջ միայն երկու առ հարիւր օտար մարմիններու ներկայութիւնը կը թոյլատրէ, սակայն ալքալիներու համար միայն խնդիրը կը տարբերի։ Ատոնց քանակը որքան ալ քիչ ըլլայ օճառներուն մէջ, նորէն վնասակար է առողջութեան եւ այդ պատճառաւ օճառ մը պէտք չէ ալքալի պարունակէ, կ'ըսէ դեղագիրքը։ Անցեալ տարիներու մէջ, դեռ աղէկ կը յիշեմ, չատ քանակութեամբ, ազատ վիճակի մէջ ալքալի պարունակող օճառներ Գալիս մտցընել կ'ուզէին վաճառականներէ ոմանք, բայց չնորհիւ օսմ. քիմիագէտներու, այն ատեն անոնցմէ մաս մը թափել տրուեցաւ, մաս մըն ալ եւ զրկուեցաւ։

(*) Ճարպերը եթէ 3 առ 100 քանակութեամբ կիրով մինչեւ 100 աստիճան տաքցուի, ճարպային թթուները կիրի հետ կը միանան ու այսպէս կրային օճառներ (savons calcaires) կը պատրաստուին։ Այս օճառներու լուծոյթին վրայ եթէ ծծմբային թթու (դաճ եաղը) աւելցնենք, օլէինի թթուն անմիջապէս կը դատուի, ու անդին ճարպային թթուներէն միայն մարկարին, սթէարին թթուները կը մնան, որոնք իրարու հետ միանալով սբարմայէք (Bougies stéariques) ըսուած մոմերը առաջ կը բերեն։ Եթէ վերը յիշուածին պէս կիրի տեղ կապար գործածուի, այն ատեն խարան (emplâtre) առաջ կու գայ։ Խարիսխը կապար եղող այս օճառները աղէկ մը չորցուելով հատեսոյ ըսուած տեսակ մը ծծմբային բոյսով մը (hycopode) եթէ խառնենք ու վրան ալ ցնդական ոեւէ իւղ մը քսելով պահենք երկար ատեններ, փայլուն, չորցած օճառներ պատրաստած կ'ըլլանք։ Գեղագործները կեղեւապատրոյս (écusson) կ'անուանեն զանոնք։ Եթէ լաթերու վրայ տարածած պահենք, ձիգակ (sparadrap) առաջ կու գայ, եթէ թուղթերու վրայ տարածած պահենք, մուշորի թուղթ (papier emplastrique) պատրաստած կ'ըլլանք։

Օճառի մը մէջ ազատ ալքալի եւ ուրիշ օտար մարմիններու ներկայութիւնը հասկնալու համար՝ քանի մը դիւրին կերպեր կան, որոնց չնորհիւ մարդ կրնայ կարճ ատենուան մէջ օճառի մը դուռ կամ խառնուրդ ըլլալուն վերահասու ըլլալ։ Նախ օճառ մը մէջտեղէն կիսել, յետոյ՝ աղէկ մը մանրելու է. այդ մանր կտրուանքէն 5–10 կրամի չափ առնելով 200 խորանարդ սանթիմէթր տաքցած ալքոլի մէջ դնելու է։ Ատոր պատճառն ալ սա է որ եթէ օճառը օտար մարմիններ պարունակէ, անոնք ալքոլին մէջ չեն հալիր ու ամանին տակը կ'իջնեն։ Այս օճառուտ ալքոլը առնելով աղէկ մը մղելու է, որով օճառը զատած կ'ըլլանք օտար մարմիններէ։ Հիմա այս օտար մարմինները աղէկ մը սերտելու համար՝ քիչ մը ջուրով խառնենք. բայց եթէ օճառին պարունակած օտար մարմիններու մէջ նատրոնի թէ՛ կայծքարատ եւ թէ բնածխատ գտնուի, այն ատեն երկուքն ալ ջուրին մէջ կը լուծուին ու մենք բան մը չենք հասկնար։ Ատոր համար դիւրին միջոց մը կայ. անմիջապէս քլորքրային թթու (թուզ բուհը) աւելցնելու է վրան։ Եթէ գտնուածը նատրոնի կայծքարատ է, չորի (փէլթէ) կերպարանք կ'առնէ լուծոյթը, իսկ եթէ նատրոնի բնածխատ է, այն ատեն ալ եռացում մը կը նշմարուի։ Օճառի մը մէջ բնաւ կայծքարատ գտնուելու չէ, որովհետեւ չատ վնասակար մարմին մըն է ան։

Եթէ օճառը թալկ պարունակէ, ջուրին մէջ անլուծելի ըլլալուն՝ ամանին տակը կ'իջնէ, իսկ եթէ բնածխատ պարունակէ, այն ատեն նորէն եռացում մը կը նշմարուի։ Լսածիս նայելով, Պոլսոյ մէջ գաղտնի պատրաստուած օճառները կայծքարատ կը պարունակեն եղեր, ինչ որ չատ վնասակար է։ Միտիլլէնէ զրկուած օճառները՝ Իսլանտայի սաթի, Վենետիկէն ներածուածներն ալ թալկ կը պարունակեն։ Ամենէն դուռ ու անխարդախ օճառները Կրէտէէն եկածներն են։

Հիմա գանք ամենէն կարեւորին, այն է օճառի մը ազատ վիճակի մէջ ալքալի պարունակելու կէտին։ Ցամաքայակիէ դաբաիւ մը առնելով՝ մէջը կասկածելի օճառի մը լուծոյթէն մաս մը բան դնելու է։ Եթէ ազատ վիճակի մէջ ալքալի կը պարունակէ օճառը, լուծոյթի վրայ նախալբորատոր սնդիկէն (perchlorure de Hg.=Calomel) քիչ մը բան դնելուս պէս սեւ սեւ գոյն մը կ'առնէ, հակառակ պարագային գոյնը անփոփոխ կըմնայ։ Իսկ եթէ փոխանակ քլորմէրի սնդիկի վերացոյթ (Sublimé=Bichlorure de Hg) աւելցնենք, այս անգամ ալ եթէ գեղին գոյն մը տայ, համոզում գոյացնելու է թէ անպատճառ ազատ վիճակի մէջ ալքալի կը պարունակէ ան, ընդհակառակը եթէ լուծոյթը նարինջի գոյն մը առնէ, այն ատեն ալ հետեւցնելու է թէ օճառը ոչ թէ ազատ, այլ բաղադրեալ վիճակի մէջ (օրինակի համար բնածխատի ձեւով) ալքալի կը պարունակէ որ բնաւ վնասակար չէ առողջութեան։

Կ. Տ. ԱԼԼԱՆԷՎԷՐՏԻ

Արտաքին Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Սենատ. Ժողովին մէջ.— Բիքթէի գործը.— Պ. Ֆէրրէթի հարցապնդումը.— Ծովային նախարարը։

Բարիզ, 21 հոկտ. — Երէկ, հանքածուխի վիճաբանութիւնները աւարտելէն ետքը, երեսփոխան Պ. Ֆէրրէթ բեմը ելլելով հարցումներ ուղղեց ծովային նախարար Պ. Բէլլըթանի եւ յայտարարեց թէ նախարարը իր առաջին գործը ըրած է ջնջել իր նախորդներուն ձեռնարկած նաւային գործը։ Պ. Բէլլըթան պատասխանեց թէ այդ տեսակ հարցումի մասին Պ. Ֆէրրէթ նախապէս տեղեկութիւն տուած չէր իրեն. միայն ըսած էր թէ Պ. Ռաուլ Բիքթէի նկատմամբ եղած հրատարակութեան մը մասին բացատրութիւն պիտի ուզէ, մինչդեռ ըսած հարցումը կը վերաբերի նաւային շինութեանց ընդհանուր քաղաքականութեան։ Պ. Ֆէրրէթ ըսաւ թէ այդ երկու խնդիրները այնքան առընչութիւն ունին իրարու հետ որ անբաժան կը նկատուին։ Երեսփոխանը յարեց.

«Կ'ըսուի թէ Պ. Բէլլըթան, իր նախորդներուն ձեռնարկած շինութիւնները չընդունելուն համար է որ յաջաբերութեան մնած է օտարականի մը հետ՝ Պ. Ռաուլ Բիքթէի, որ ասուն մը ունի Անգլիոյ եւ հատ մըն ալ Գերմանիոյ մէջ։ Այդ է հարցումս գլխաւոր կէտը։ Կը հաւատուի թէ Պ. Բէլլըթան ատով ալ չէ բաւականացեր եւ Պ. Բիքթէի տրամադրութեանը տակ դրած է ծովային նախարարութեան նկարիչները՝ որոնք հմուտ են մեր ընդծովեայ շոգենաւերու գաղտնիքներուն։ Օտարական մը նաւային պաշտպանութեան գաղտնիքներուն տեղեակ անձերու հետ յարաբերութեան մէջ դնելու միակ իրաւունքը հանրային կարծիքը յուզելու հանգամանքը ունի։ Կ'ըսուի նաեւ թէ ծովային նախարարը Պ. Բիքթէի նկատմամբ վրդովիչ տեղեկութիւններ ստացեր է։ 1901 յունուարին ծովային պաշտօնարանին մէջ ծանր իրողութիւններ պատահեր են։ Լրագիրները ինձմէ աւելի պնդեցին այդ մասին։ (Զախակողմեն ձայներ։) 1901 յունուարին պատահած քանի մը փոփուկ միջադէպեր կարեւոր քննութեան մը պատճառ եղան, որ գովելի եւ լաւ մը չունեցաւ Պ. Բիքթէի համար։ Ծովային նախարարին մէկ բառը բաւական է ջրելու այս առասպելը, եթէ առասպել մը գոյութիւն ունի։ Կը հարցնեմ թէ ծովային նախարարը ինչ պատճառով իր պաշտօնարանին ամէնէն կարեւոր մէկ ճիւղին մէջ ընդունած է օտարական մը որ գործարաններ ունի Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ։»

Ծովային նախարար Պ. Բէլլըթան, պատասխանելով Պ. Ֆէրրէթի, յայտարարեց.

«Առանց նեղանալու Պ. Ֆէրրէթի հարցումէն, ընդհակառակը չնորհակալութիւն կը յայտնեմ, վասն զի այնպէս կը նկատեմ թէ երբ մամուլին կողմէ դայթակղութիւն մը երեւան հանուի, իր ներկայ վիճակին բերմամբ, այս բեմէն հարկ է բացատրութիւններ տալ։ (Զախակողմեանները կը ծափահարեն։) Պատիւ ունիմ վաղեմի օրագրող եւ օրագրողի դաւակ մը ըլլալու։ Ամբողջ ասպարէզս անցուցած եմ արուեստի մը մէջ զոր էական կը նկատեմ։ Ուրեմն իրաւունք ունիմ զարմանալու մամուլին մէկ մասին մէջ մտած կարգ մը բարքերու համար։»

Պ. Բէլլըթան պատասխանեց Պ. Ֆէրրէթի առաջին հարցումին եւ յայտարարեց թէ ո՛չ ընդմիջած է եւ ոչ ալ ուզած է ընդմիջել ընդծովեայ շոգենաւերէն եւ ոչ մէկին չնութիւնը, որոնք նշանակուած են 1902ի եւրմացոյցին մէջ։ Պ. Բէլլըթան, յետոյ, Բիքթէի գործը ձեռք առնելով յայտարարեց.

«Ինչ է Պ. Ռաուլ Բիքթէի եւ իմ միջեւ եղածը։ Պ. Բիքթէ ընդծովեայ նոր շոգենաւի մը յատակաձեւերը առաջարկեց ինծի։ Այդ անձը նշանաւոր գիտուն մըն է եւ բոլոր աշխարհի ծանօթ իր գիւտերովը։ Եթէ այդ առաջարկութիւնը չընդունէի, պատասխանութեան մէջ թերացած պիտի ըլլայի։»

Երեսփոխան մը դիտել տուաւ թէ Պ. Բիքթէ օտարին համար կ'աշխատի։ Ծովային նախարարը ըսաւ.

«Ամենքն ալ օտարին համար կ'աշխատին, նոյն իսկ մեր նաւերը շինող մեր մեծ գործարաններն։ Քրէօզօ զրահիրատասակներ կը շինէ աշխարհի բոլոր նաւատորմերուն համար։ Երբ Պ. Բիքթէ ընդծովեայ շոգենաւի իր յատակաձեւը ինծի ներկայացուց, իր գիւտերուն համաձայնը միայն կը ճանչնայի զայն։ Դիւանապետս, բարեկամս Պ. Թիսիէ ալ չէր ճանչնար զայն։ Պ. Բիքթէ բացատրեց իր յատակաձեւը որ չանկան գաղափարներ կը պարունակէր, բայց թէ ատոնք գործնական էին, ատիկա չէի կրնար գիտնալ, ուստի խնդրեցի որ իր յատակաձեւը ըլլալու լրտես ամբաստանուի եւ իր անտառական կեանքը խծբծուի։ Այդ յարձակումներուն համար չեմ գանգատիր։ Կը պատասխանեմ այդ պայքարը մղողներուն թէ ամենէն աղտոտ փորձերը պիտի չկասցնեն զիս ամէն տեսակ զեղծումները մաքրելու գործիս մէջ։» (Զախակողմեն բուռն ծափահարութիւններ։)

Բանի մը երեսփոխաններ առաջարկեցին խնդիրը հարցապնդումի վերածել, ինչ որ ընդունուեցաւ եւ Պ. Բէլլըթան ալ հաւանեցաւ։ Երեսփոխան Պ. Պէրթրան բեմը ելլելով յայտարարեց թէ Պ. Բիքթէ իրական բնակավայր չունի, թէ դրամական ծանրադոյ կացութեան մէջ է, թէ բազմաթիւ գատեր ունեցած է եւ թէ այն տեսակ հնարիւ մըն է որ իր գիւտերը կը պտցնէ Եւրոպայի ամէն կողմերը։ Պ. Պէրթրան յարեց թէ Պ. Բիքթէ արժանի չէ ծովային նախարարին կողմէ եղած պատիւին։ Ատենադարը կարդաց Պ. Բիքթէի՝ իր պատկանած Ընկերութեան վարիչին գրած մէկ նամակը, 1882 մարտ 21 թուականով, ըսելով որ Թորքէ կ'երթայ այցելելու Անգլիոյ ծովային պաշտօնարանը, որ կ'ընդունի իր ծանօթով կատարել Պ. Բիքթէի առաջարկած նոր ձեւ շոգենաւի մը փորձերը։ Պ. Պէրթրան յարեց թէ ծովային նախարարութիւնը մեծ սխալ մը գործած է այդքան փոփուկ պաշտօնարանի մը մէջ նոյն տեսակ մարդ մը ընդունելով։ Ուրիշ երեսփոխան մը ալ նոյն միտքով խօսեցաւ։ Պ. Բէլլըթան պատասխանելով ըսաւ.

«Երբ պահանջուեցաւ որ խնդիրը հարցապնդման վերածուի, կարծեցի թէ ըսածներուս պատասխան մը պիտի տան. բայց բան մը չպատասխանեցին, դէթ երկրին ընդհանուր շահերուն համար։ Միայն պատուարժան Պ. Բիքթէի եւ անոր մասնակցած օտար գործերու մասին ներկայ վիճաբանութեան հետ առնչութիւն չունեցող բաներ ըսին։ (Աջակողմեն ընդդիմութիւններ։) Պատասխանելու բան մը չունիմ եւ հետեւաբար կը խնդրեմ ժողովէն պարզ օրակարգով վերջացնել վիճաբանութիւնը մը որ, առանց պատճառի յարուցուեցաւ։ (Ծափահարութիւններ ձախակողմեն։)

Նախարարին պահանջած պարզ օրակարգը քննարկուեցաւ 211ի դէմ 336 ձայնով։ Մինչդէպը փակուեցաւ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԸ

Սոմալիլանդ. — Մասմիւլայի դեմ արշաւախումբ.—Անգլիոյ Սենատ. Ժողովին մէջ պատասխանական յայտարարութիւն.—Նոր զինուորներ։

Լոնտոն, 20 հոկտ.—Այս իրիկուն Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց խորհրդական Լորտ Բրանդրոն, ընդդիմադիր կուսակցութեան պետ Սըր Հէնրի Բէնրմէլ Պէնրմէ-ին պատասխանելով, յայտարարեց թէ Սոմալիլանտի մէջ անգլիական արշաւախումբին նկատմամբ արտաքին գործոց պաշտօնարանին հաղորդած լուրերուն վրայ չատ քիչ բան ունի աւելցնելիք։ Խորհրդականը յարեց թէ նոյն տեղերու ընդհանուր հրամանատար Մէնինկ զօրավարին տրամադրութեանը տակ հնդիկ զինուորներու վաշտ մը դրուած է. նաեւ պահեստի վաշտ մը որ նոյն տեղէն է, արդէն Աէնէ հասած է։ Ծանուցուեր է նոյն զօրավարին թէ այդ զինուորները եթէ անթաւական են, կառավարութիւնը պատրաստ է ուրիշներ ալ զրկել։ Լորտ Բրանդրոն յարեց թէ զինուորական գործողութիւնները կատարուած երկիրը ամենամեծ դժուարութիւններ ունի։ Ճամբաներուն գետինը թանձր մացառներով ծածկուած է, միւս կողմէ հոն հանելու համար ընդարձակ անապատներ անցնիլ հարկ եղած է. Խորհրդականը յարեց թէ այդ պայմաններուն մէջ կը հասկցուի թէ Սուէզն գնդապետը ինչու նշանակած է, եւ թէ առաջուընէ կարծուածէն շատ աւելի ջանքեր ու զինուորներ պէտք պիտի ըլլան։ Լորտ Բրանդրոն կարուստներու մասին ըսաւ թէ նոր լուր մը չունի։

Աէհն.—Հնդիկ 460 զինուորներ վաղը ճամբայ պիտի ելլեն դէպ ի Սոմալիլանտ։

ՍԱՂՄԱՆԻՍԱՆ

Ռուսիա եւ Անգլիա Աֆղանիստանի մէջ.— Եմիրին թնդանօթները.— Ռուսիոյ մէկ պատուոյական առաջարկը. — Անգլիական կառավարութեան պատասխանը։

Բարիզ, 21 հոկտ.— Աֆղանիստանի Էմիրը՝ Հապիպուլլահ խան իրաւունք ունի Անգլիոյ դրամով թնդանօթ եւ ռազմամթերք գնելու Գերմանիայէն։ Այս հարցումն էր որ Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ կ'ընէր Երէկ Սըր Սէյմուր Բիրկ, սա յայտարարութիւնը ընելով.—«Լեռնային 12 արագահարուած թնդանօթներու հրետանի մը, դաշտային 18 թնդանօթ եւ 900 սքսուսուկ ռազմամթերք Բուրպիի մէջ ցամաք հաներ է գերմանական Վարպուրգ շոգենաւը, որոնք Քաբուլ պիտի զրկուին Բէշաւէրի ճամբով։ Մինչեւ անգլիական կառավարութիւնը կը թոյլատրէ՞ որ ռազմամթերք գնուին Գերմանիայէն եւ Հնդկաստանի ճամբով փոխադրուին։ Ճիշտ է որ Էմիրը ռազմամթերքու գնման կը գործածէ Անգլիոյ տուած կարեւոր նեղպատը։ Բրիտանական կառավարութիւնը չիմացաւ թէ Ռուսիա մտադիր է առեւտրական գործակալներ կամ հիւպատոսներ անուանել Աֆղանիստանի մէջ։» Հնդկաստանի նախարար Լորտ Համիլթոն պատասխանեց թէ Էմիրին ըրած գնումները հաստատ չեն Անգլիոյ հետ կնքուած համաձայնութեանց։ Իսկ երկրորդ խնդրին նկատմամբ բան մը չունի ըսելիք։ Բայց արտաքին գործոց խորհրդական Լորտ Բրանդրոն կարեւոր զեկոյց մը ըրաւ այս մասին։ Բաւական թէ անգլիական կառավարութիւնը հաստատուն առաջարկ մը ստացած է ռուս կառավարութենէն։ Արդարեւ ռուս կառավարութիւնը կ'ուզէ ուղղակի յարաբերութեան մէջ մտնել Աֆղանիստանի Էմիրին հետ, բայց ատիկա ռուսահպատակ սահմանագիծ խնդրին կարգադրութեան համար է. ուստի իրաւուած է անգլիական կառավարութեան, որ նպաստ կուտայ Էմիրին։ Ռուսիա յայտարարած է թէ ինք կերպարանափոխելու միտք չունի անդլեռուս համաձայնութիւնը, որով Ռուսիա յանձն կ'առնէ քաղաքական ազդեցութիւն չը բանեցնել Աֆղանստանի մէջ։ Բայց ռուս կառավարութիւնը կը փափաքի ուղղակի բանակցել Էմիրին հետ սահմանագիծի խնդրին կարգադրութեան մասին, փոխանակ Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատան միջոցաւ բանակցելու։ Անգլիական կառավարութիւնը, ըսաւ Լորտ Բրանդրոն, չէր ուզեր նկատի առնել ո եւ է փոփոխութիւն ատոր կարգադրութեան մէջ։ Անգլ. կառավարութիւնը կարելի չի համարիր ռուսական մտադրութիւնը հաղորդել Էմիրին, առանց գիտնալու ուզելի արդյունքի թէ ռուս կառավարութիւնը ինչ մէթոտ բանուելուն կը փափաքի, սահմանագիծի խնդրի մասին ըլլայիք զեկոյցներու փոխանակութեան եւ զանոնք յարգել տալու մասին։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Զինուորական պայմանագրութիւն.—«Նոյեմ Ֆրայէ Բրէսէ»ի կարծիքը.— Ռումանական բանակը ինչ դիրք պիտի բռնէ։

Վիեննա, 21 հոկտ.— Նոյեմ Ֆրայէ Բրէսէ թղթակցութիւնը մը հրատարակելով Պուքրէշի ռուսական դեսպան Պ. Կիրսի տեղափոխման վրայ, իր կարծիքը կը յայտնէ այն հեռագրին վրայ, որ անցեալ յունիս 11ին հրատարակուած էր Թանի մէջ մեծ տպաւորութիւն առաջ բերելով Պուքրէշի մէջ։ Այդ թղթակցութիւնը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ աւստրեռումանի զինուորական պայմանագրութեան վրայ.— «Աւստրիոյ Հունգարիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ գոյութիւն ունի զինուորական պայմանագրութիւն մը, բայց ոչ օր, նոյն իսկ լաւատեղեակ շրջանակներուն մէջ, չէ կրցած իրազեկ ըլլալ անոր մանրամասնութեանցմէ։ Այդ պայմանագրութիւնը նախարարաց խորհուրդի մը առջեւ չէ հանուած։ Միայն թագաւորը, նախարարապետը եւ ազգակցի պետը մասնակցած էին անոր։ Այս պայմանագրութիւնը, այսօրուան կամ երէկուան բան չէ։ այլ տասը տարի առաջ կնքուած է, անցնելով Սթուրցայի, Բարրի, Բանթակուզէնի, նաեւ հանգուցեալ Բաթարֆիի նախարարութիւններէն։ Ինչ որ կարելի է ըսել, սա է թէ այդ պայմանագրութիւնը սերտ կերպով կապուած է Երրեակ Զինակցութեան. սակայն գաշնագրային ոեւէ առնչութիւն չկայ Ռումանիոյ եւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մէջ։ Զինուորական պայմանագրութիւնը, Երրեակ Զինակցութեան պէս, քանիցս վերանորոգուած ու կերպարանափոխուած է։ Ռուսիոյ եւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ միջեւ պատերազմ ծագելու պարագային Ռումանիա չորս զօրաբանակով օգնութեան պիտի փութայ։

ՊՈՒԷՐ ՊԵՏԵՐԸ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

Պոեր զօրավարները Լա Հէի մէջ.—Լոնտոն ուղեւորութիւնը.—Ֆոն Պիլլով կոմսը եւ պոեր զօրավարները.—Գերման լրագիրներու կարծիքը։

Բարիզ, 21 հոկտ.—Պոթա եւ Տելարի զօրավարները Պրիւսէլէն մեկնեցան, Լա Հէ երթալու համար, ուր, Անգլիա ուղեւորելէ առաջ, տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Հոլանտայի նախարարապետ Պ. Թոյբերի հետ։ «Բարի-Նուվէլ» գործակալութիւնը կ'ըսէ թէ Լոնտոնի մէջ պիտի խորհրդակցին Պ. Զէմպրլէնի հետ։ Գերման լրագիր մը զգոնութեամբ կը յայտնէ թէ նախարարապետ Ֆոն Պիլլով կոմսը թատրոնի մը մէջ զուարճացած էր այն իրիկունը, երբ Պէրլինցիները կ'ընդունէին պոեր զօրավարները։ Նոյն լրագիրը կ'ըսէ թէ ինչ որ ալ ըլլան զերման նախարարապետին զգացումները պոեր զօրավարներուն նկատմամբ, կրնար իր ժամանակն քառորդ մը զոնել եւ Պէրլինցիներուն փափագին զոհացում տալ, ընդունելով պոեր զօրավարները, ինչպէս ըրած էին Ֆրանսական նախարարները։ Նորը Տոյչ Ակկեմայնէ Զայթունկ լրագիրը պատասխանելով այս քննադատութեանց, կ'ըսէ.— «Այն լուրը թէ այդ իրիկունը թատրոնի մէջ ժամանակ անցուցած ըլլայ նախարարապետը, սխալ է։ Ֆոն Պիլլով կոմսը երբեք ոտք չէ դրած այդ թատրոնին մէջ։ Թերեւս բարեբաղդ պիտի համարէր ինքզինքը, եթէ կարենար, հասարակ մահկանացուներուն պէս թատրոն երթալ եւ զբաղուել։ բայց ժամանակ չունի։ Պոեր զօրավարները, բացորոշապէս յայտարարելով հանդերձ թէ իրենց ուղեւորութիւնը քաղաքական հանգամանք չունի, ունկնդրութիւն չեն խնդրած նախարարապետէն։ Վիլհէլմ կայսրէն խնդրուած ունկնդրութիւնը անյաջողութեան մատնուելէն յետոյ, ինչ որ կը վերագրուի պոեր զօրավարներուն, Ֆոն Պիլլով կոմսը չէր կրնար ընդունիլ զանոնք։ Անտարակոյս նախարարապետը ինք ալ կը մասնակցի այն տիզերական յարգանքին զոր կը ներկնեն պոեր զօրավարներուն արիութիւնը եւ նկարագիրը։ Մնաց որ, պէտք է գիտնալ թէ, Ֆրանսայի պետական մարդիկը իրենց նախաձեռնութիւն չունեցան այն կարճ ունկնդրութեանց մէջ զոր չնորհեցին պոեր զօրավարներուն։»

—Մինչեւ հիմա, Գերմանիոյ մէջ, ի նպաստ Պոէրներուն հաւաքուած գումարը կը հասնի 850,000 մարքի։

Ներքին Լուրեր

ՍԷՎԱՍԼԷԻԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր նախդէսով եւ ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը, կայսերական դարձաւ։ Հիւրասենեակին մէջ կը գտնուին Գերմանիոյ դեսպանը, առաջին թարգմանը, պահականաւոր հրամանատարը, Գերմանի գերմանական ընդհանուր հիւպատոսը ու կինը, Անգլիոյ դեսպանը, առաջին թարգմանը, պահականաւոր հրամանատարը ու կինը, Ֆրանսայի դեսպան նատան գործակատարը ու առաջին թարգմանը, Սեւ Լերան դեսպանը, Օսմ. Պանքային նախորդ ընդհանուր տնօրէն Սըր Հարիկրթըն Լանկ ու կինը, Անատոլիի երկաթուղիին ընդհանուր տնօրէն տոքթ. Զանտէր, օգնականը՝ Պ. Հիւկէնն ու գործակատար Քրիսթաքսէ էֆ., Տոյչ Պանքի տնօրէն Պ. Կըվիներ եւ դեսպանատուներէն յանձնարարուած երեսփոխիդի չափ օտարազգի հիւրեր։ Ներկաներն ոմանք սենեակաւոր եմին պէտք միջոցաւ արժանացան կայս. մեծապատիւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՅՑՈՒՄ.—«Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլիքի արարողութենէն ետքը, վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, Գերմանիոյ դեսպան Պարոն Մարշալ ֆոն Պիպերշթայն, Անգլիոյ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Բրեյեր, Սեւ Լերան դեսպան Պ. Պաքիչ եւ Ֆրանսայի դեսպանատան գործակատար Պ. Պարոթ պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս եւ զատ զատ ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։»

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարար Հասան փաշա սկսած է ապաքինիլ։ Դարմանող բժիշկները՝ տոքթ. Հիւանի փաշա, Զամպաքօ փաշա, Քոզմա փաշա, Նաֆիլէեան փաշա ու Թահիր պէյ, առջի օրը, նորէն քննեցին ու հաստատեցին թէ Ն. Վեհութեան առողջական վիճակը զոհացուցիչ է։ Ծովային նախարարը երէկ կրցաւ քիչ մը պտտիլ ապարանքին մէջ եւ ընդունեց այցելութեան գացող հիւրերը։ Հասան փաշա, բժիշկներու խորհուրդով, քանի մը օր հանգիստ պիտի ընէ, սակայն իր պաշտօնարանին վերաբերեալ գործերովը կը զբաղի։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՊԱՅՈՒՄԱԿՆԵՐԸ.— Կայս. Բրատէ մը հրամայեց տանջրինդ տարուան պայմանագրութիւն մը կնքել՝ օսմ. թղթատարական պայուսակները ու աւանդները Արեւելեան երկաթուղիներու կառախումբերով փոխադրելու համար տարեկան հազար երեք հարիւր ոսկի վճարելու պայմանով։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ մեծ սրահին մէջ, առջի իրիկունը, գումարում մը ունեցան բոլոր պաշտօնեաները, նորակալուածներն ուղերձ մը եւ նուէր մը մատուցանելու նախորդ ընդհանուր տնօրէն Սըր Հարիկրթըն Լանկի իրրեւ յիշատակ մը անոր հինգ տարուան պաշտօնավարութեան։ Սըր Հարիկրթըն Լանկ շրջապատուած էր տեսչութեան անդամներէն ու Պարոն տը Նէօֆլիզէ։ Ուղերձը, պաշտօնեաներուն անունով, կարդաց Պ. Իզիտոր Տիրբիի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գնդապետ Գ. Ա. Ն Ի Ս Ա Ն

Ռուսիա եւ Անգլիա Աֆղանիստանի մէջ.— Էմիրին թնդանօթները.— Ռուսիոյ մէկ պատուոյական առաջարկը. — Անգլիական կառավարութեան պատասխանը։

Բարիզ, 21 հոկտ.— Աֆղանիստանի Էմիրը՝ Հապիպուլլահ խան իրաւունք ունի Անգլիոյ դրամով թնդանօթ եւ ռազմամթերք գնելու Գերմանիայէն։ Այս հարցումն էր որ Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ կ'ընէր Երէկ Սըր Սէյմուր Բիրկ, սա յայտարարութիւնը ընելով.—«Լեռնային 12 արագահարուած թնդանօթներու հրետանի մը, դաշտային 18 թնդանօթ եւ 900 սքսուսուկ ռազմամթերք Բուրպիի մէջ ցամաք հաներ է գերմանական Վարպուրգ շոգենաւը, որոնք Քաբուլ պիտի զրկուին Բէշաւէրի ճամբով։ Մինչեւ անգլիական կառավարութիւնը կը թոյլատրէ՞ որ ռազմամթերք գնուին Գերմանիայէն եւ Հնդկաստանի ճամբով փոխադրուին։ Ճիշտ է որ Էմիրը ռազմամթերքու գնման կը գործածէ Անգլիոյ տուած կարեւոր նեղպատը։ Բրիտանական կառավարութիւնը չիմացաւ թէ Ռուսիա մտադիր է առեւտրական գործակալներ կամ հիւպատոսներ անուանել Աֆղանիստանի մէջ։» Հնդկաստանի նախարար Լորտ Համիլթոն պատասխանեց թէ Էմիրին ըրած գնումները հաստատ չեն Անգլիոյ հետ կնքուած համաձայնութեանց։ Իսկ երկրոր

ցաւ յայտնելով Սըր Համիլթըն Լանկի մեկնելուն առթիւ, նաեւ եռախագիտութիւն ու շնորհակալութիւն յայտնեց այն անկողմնակալութեան, արդարասիրութեան ու բարեացակամութեան համար զոր նախորդ ընդհանուր տնօրէնը ցոյց տուաւ Պանքային պաշտօնեաներուն նկատմամբ։ Պ. Իղիսոր Տիւբիւի յետոյ խնդրեց Սըր Համիլթըն Լանկէն որ ընդունի պաշտօնէութեան կողմէ իբրեւ յիշատակ մատուցուած արուեստեան հին ժամացոյց մը։ Սըր Համիլթըն Լանկ որ յուզուած էր, շնորհակալութիւն եւ միանգամայն ցաւ յայտնեց բանտուելուն համար հաստատութենէ մը ու մայրաքաղաքէ մը, ուր այնքան սէր ու համակրութիւն գտաւ. նաեւ շնորհակալութիւն յայտնեց Պանքային պաշտօնեաներուն, որոնց աշակցութիւնը վայելած էր ամէն առթիւ։ Ցաւեց թէ մեծ գոհութեամբ կ'ընդունի իրեն նուիրուած յիշատակը։

—Ժամացոյցը չատ գեղեցիկ արտադրութիւն մըն է արուեստեան հին արուեստագիտութեան. գմբեթ մը ունի՝ անագապղնձէ ու արծաթէ քանդակներով. ամողջութիւնը ակատէ է. նաեւ նուագարան մը ունի։

—Հաշուեքննիչ Պ. Իղիսոր Տիւբիւի դեր-տնօրէն կարգուեցաւ փոխանակ Պ. Մալթասի որ տնօրէն անուանուած է։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպան Պ. Զինովիէվ, այսօր, Լիվատիա կ'ուղեւորի։

Պ. ԿՐՎԻՆՆԷՐ. — Տոյչէ Պանքի ընդհանուր տնօրէն եւ Անատոլիի երկաթուղիին վարչական Խորհուրդին նախագահ Պ. Կըվիննէր, երկուշաբթի առտու Պ. Հիւկնէնի հետ, մասնաւոր կառախումբով պտոյտ մը պիտի կատարէ Անատոլիի երկաթուղիի ամբողջ գիծին վրայ։ Այդ պտոյտը չաբաթ մը պիտի տեւէ։

—Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահ Պ. Պէրժէ, այս իրիկուն, Սէնքլ տ'Օրիանի մէջ սեղան մը պիտի տայ ի պատիւ Պ. Կըվիննէրի։ Հրաւիրուած են նաեւ Օսմ. Պանքային ընդհանուր տնօրէն Պ. Կ. Օպուանս։ Բարիզի ճիւղին տնօրէն Պառոն տը Նէոֆլիզ, Ռէժիի ընդհանուր տնօրէն Պ. Իռամպէր, Անատոլիի երկաթուղիին ընդհանուր տնօրէն տոքթ. Զանտէր, օգնականը՝ Պ. Հիւկնէն եւայլն։

ՍԵՐԳԻՈՅ դեսպան Սալա Կրուիչ զօրավարը, քանի մը օրէն, Պէլկրատ կ'ուղեւորի արձակուրդով։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Երէկ Անատոլէն 10,000 եւ Բումէլիէն ալ 2,500 քիլէ ցորեն բերուեցան Կ. Պոլիս։

—Մարսիլիայէն, երէկ, 285 պարկ աւելիր բերուեցան։

—Ռուսիայէն ալքոլ չի բերուիր։ Առջի օրը հունգարական երեք վագոն ալքոլ ժամանեցին։ Պատրաստ ապրանքը չատ սահմանափակ է եւ գիները բարձրանալու հակամէտ։

—Հինգշաբթի օրը, Իտալիայէն 117 անտուկ էլէմն ժամանեցին։ Սուրիայէն եկող չոգենաւն ալ մեծաքանակ էլէմն բերած էր, բայց մեծ մասը Թրանսիթի համար։

—Շուէյտէն 200 թոնս երկաթ կը սպասուի Կ. Պոլիս։

ՊԷՐՈՒԻԹի ֆրանսական բժշկական վարժարանին քննութեանց ներկայ պիտի գտնուին կայս. բժշկական վարժարանին ուսուցիչներէն Շաքիր պէյ, Թէվֆիզ Վաճիա պէյ եւ Ալի պէյ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը հետեւեալ շրջաբերական-հեռագիրը ուղղեց քարանթինայի բոլոր կայաններուն.

«Եգիպտոսի ժամանումներուն դէմ սահմանուած տասերկու օրուան քարանթինան տասը օրուան իջուցուած է, եւ առաջուան պէս պիտի կատարուի Միջերկրականի մէջ՝ Բլաղոմէնի, Պէրութի կամ ափրիկեան Տրիպոլոյոյ եւ Կարմիր ծովի մէջ ալ Սպա-Սատի կամ Բամարանի մաքրանոցները։ Այս միջոցիս վերոգրեալ մաքրանոցներէն մէկը գտնուող նաւերը պիտի օգտուին այդ զեղչէն։»

—Հինգշաբթի օրը Եգիպտոսի մէջ քոլերայէ 57 դէպքեր եւ 51 մահեր պատահեցան։

ԿԱՐԱԴՆԵՐԸ.—Մոնիդհօռ կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ կարագներուն բարձրանալէն ի վեր, խարդախութիւնները գէնը չատցած են։ Պաշտօնական տարբալուծումներ չատ մը օտար նիւթերով խառնուած դատաստական կարագները որոնք բուն իսկ ռուսական կարագէն չատ աժան կը ծախուին։ Թուրքիոյ արտադրած կարագները խիստ լաւ տեսակէ են, բայց կը խարդախուին եւ այդ կերպով անոնց վարկը կը կոտրի։ Մոնիդհօռ քաղաքականութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, ըսելով որ ճարպի, սուսամի, իւղի եւ քիչ քանակութեամբ կարագի խառնուրդներ կան հրապարակի վրայ։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱԻԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Սեւրեթի մէջ հետեւեալը կը կարդանք.— «Թուրք լրագիրները կը ծանուցանեն թէ պուլկար կառավարութիւնը, կայս. կառավարութեան, Աւստրիոյ, Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ կողմէ եղած ազդարարութիւններուն վրայ, զսպողական միջոցներ ձեռք առած է՝ աւազակներու խումբերուն դէմ, սահմանագլուխին անցքը արգիլելու համար։ Միջոցներ ձեռք առնուած են՝ ցրուելու նոյն խումբերը որոնց կեդրոնը Սոֆիայի մէջ է։»

ՀԱԼԷՔԱԼԷՐԻ երկրագործական վարժարանին շրջանաւարտներէն ամէն տարի տասը հոգի նահանգներուն մեծ ագարակներուն մէջ պիտի պաշտօնավարեն՝ հինգ հարիւրական դրուշ ամսաթոշակով։

ՀԱՆՐԻ ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Զեռնոնաս պաշտօնարանը որոշեց թէ հանքի խուզարկութեան համար տրուած արտօնագրի մը զօրութիւնը որչափ ատեն ջընջուած չըլլայ, ուրիշի արտօնագիր չտրուի նոյն նպատակով եւ եթէ արուի ալ, առաջին անգամ ստացողը նախամեծարութեան իրաւունք ունենայ. իսկ միւսները եթէ պահանջում մը ունենան, կրնան դատարանի դիմել։ Միանգամայն որոշուեցաւ որ մէկ տեղի համար քանի մը հոգիի հանքի խուզարկութեան արտօնագիր տուող պաշտօնեաները պատասխանատուութեան ենթարկուին։

ՎԱՆԱՑ նահանգին Շէմխանան գաւառակին ծխախոտ մշակողները, աղերսագիր մը մատուցանելով ձեռնհաս պաշտօնարանին, յայտնած են թէ պարսկի կառավարութիւնը Պարսկասան տարուած ծխախոտներէն հարիւրին եօթանասուն մաքս կ'առնէ, ինչ որ վնաս կը պատճառէ իրենց. ուստի խնդրած են որ առաջուան գործողութիւնները կատարուին։

ԲԷՅՕՍԹԻՆՃԷԷՆ, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանեցին 162 իսլամ գաղթականներ։

ՊՈԼՍՈՅ Օգճըլար Պաշի կողմը ատամնաբոյժ Ներսէս, Խաչատուր ու Մելքոն, կ'ըսէ Հազիգաթ, ապօրէն ընթացքի մէջ գտնուած ըլլալուն համար բժշկական վարժարանին որոշմամբ հինգական ոսկիի տուգանքի դատապարտուեցան. նաեւ ատամնաբոյժ Երուանդ ալ տասը ոսկի։ Ատոնք նոյն տուգանքները վճարել չուզելով, առողջապահական քննիչները, երէկ, սկսան գոցել անոնց խանութները։ Ատոր վրայ այդ ատամնաբոյժները իսկոյն փութացին յայտարարել թէ պիտի վճարեն եւ ազատային ալ օրինազանց պիտի չդտնուին, որով իրենց խնդիրքը ընդունուեցաւ։

ՊԻԹԼԻՍԻ նահանգին նախնական դատարանին հարցաքնիչ դատաւոր Մուսթաֆա էֆ. նոյն պաշտօնով Վան փոխադրուեցաւ։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ մէջ ու շրջականները, անցեալ չաբթու անձրեւ տեղալով օդը զովացեր է։

ՈԶԽԱՐԻ ՄԻՍԸ.—Ոչխարի վաճառականները նկատելով որ արու ոչխարները, (գըվըրճը) զորս ամէնէն աւելի Սէլանիկի նահանգը կ'արտադրէ, օտար երկիրներ կը ղրկուին, որով Կ. Պոլսոյ ժամանումները կը պակսին եւ գիներն ալ կը բարձրանան, եւ նկատելով որ այդ ոչխարներու «չչէնի»ն հիմա 6½ ղրուշ է, մինչդեռ անցեալ տարի այս միջոցին 5 ղրուշ 10 փարա էր, աղերսագիր մը մատուցանելով ձեռնհաս պաշտօնարանին, խնդրեցին որ Սէլանիկի նահանգէն նոյն ոչխարներուն արտածումը արգիլուի։ Բ. Դուռը նկատողութեան առած է այդ աղերսագիրը եւ խորհրդակցութիւններ կը կատարէ։

SIROP DE RAIFORT

Սիրոտ տը Ռէֆֆօր իոսէ տը Կրիմոյի 35 տարուան մէջ ձեռք բերած յաջողութիւնները պատճառ եղած են որ կեղծեր պատրաստուին, որոնց մէջ պարզապէս իօտ խառնուած է հակայնդաբարային օշարակին վրայ։ Այդպիսի խառնուրդ մը չի կրնար բուն դեղին տեղ բռնել, որ բուժիչ յատկութիւն մը ունի ամէն տեսակ քերքէշներու եւ աւշային հիւանդութեանց դէմ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԸՍՄԵԵԱՆ ԿՏԱԿԸ

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԵՒ ՎԱՒԵՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԸ

10,000 ՈՍԿԻ ԿՏԱԿՈՒԱԾ

Մինչ հանրային ուշադրութիւնը լարուած կը մնայ հանդուցեալ Յովհաննէս էֆ. Կիւմիւճեանի կողմէ կտակ մը թողուած կամ չթողուած ըլլալուն վրայ, եւ Կեդր. Վարչութիւնը կը վարանի բանալու Խորէն Պարտիրքի օրով թողուած գոց պահարանը, սպասելով որ՝ եթէ արդարեւ Կիւմիւճեան էֆ.ին կը պատկանի անիկա՝ ժառանգորդները փութան խնդրել Պատրիարքարանի, — նորագոյն եւ վաւերական լուրը ծանուցանելու գոնուանկութիւնը կ'ունենանք այսօր, մեր մասնաւոր տեղեկութեանց յենլով։

Երէկ իրիկուն, Մարսիլիայէ, վոսատելի աղբիւրէ ստացանք հոկտ. 7/20 ամսաթիւ նամակ մը որ կը հաղորդէ մեզ, թէ հանգուցեալը ՏԱՍԸ ՀԱԶԱՐ ՈՍԿԻ ԿՏԱԿԱԾ է զանազան հայ բարեգործական հաստատութեանց։

Աւասիկ այդ նամակը.—

ՄԱՐՍԷՅԼ, 20 Հոկտ.

«Հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Կիւմիւճեանի դրամարկղը բացուեցաւ երէկ, «ի ներկայութեան տեղւոյս օսմանեան հիւ«պատոսին։ Հանգուցեալը 10,000 ոսկի «կտակած է զանազան բարեգործական «հաստատութեանց՝ եւ նոյնչափ գումար մըն «ալ կը մնայ իր ժառանգորդներուն։ Կը«տակագրին մէջ յիշուած է թէ կտակին «մէկ օրինակն ալ կը գտնուի Կ. Պոլսոյ «Պատրիարքարանին եւ մէկ օրինակը Լիվ«ադիի պաշտօնատան մէջ»։

Մեր թղթակիցը կը խոստանայ ի մօտոյ հաղորդել յարակից մանրամասնութիւններ զորս նոյնքան հաճութեամբ պիտի հրատարակենք որքան հաճութեամբ կը փութանք հաղորդել կտակին գոյութեան լուրը, որ կ'արդարացնէ հանգուցեալ ծերունիին մահուան առթիւ արտայայտուած ակնկալութիւնները եւ մամուլին համակրական գրուածքները։

Ատանայէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական ընտրութիւնը թէեւ երէկ պիտի կատարուէր, բայց Մէրսինի եւ Տարսոնի պատգամաւորները մեկնած ըլլալուն, անմիջապէս հեռագրուած է անոնց Ատանա երթալ։ Հետեւաբար, ընտրութիւնը այսօր կամ վաղը կը կատարուի Ս. Ատուածածնի մայր եկեղեցիին մէջ։

Նագրի մը զօրութիւնը որչափ ատեն ջընջուած չըլլայ, ուրիշի արտօնագիր չտրուի նոյն նպատակով եւ եթէ արուի ալ, առաջին անգամ ստացողը նախամեծարութեան իրաւունք ունենայ. իսկ միւսները եթէ պահանջում մը ունենան, կրնան դատարանի դիմել։ Միանգամայն որոշուեցաւ որ մէկ տեղի համար քանի մը հոգիի հանքի խուզարկութեան արտօնագիր տուող պաշտօնեաները պատասխանատուութեան ենթարկուին։

ՎԱՆԱՑ նահանգին Շէմխանան գաւառակին ծխախոտ մշակողները, աղերսագիր մը մատուցանելով ձեռնհաս պաշտօնարանին, յայտնած են թէ պարսկի կառավարութիւնը Պարսկասան տարուած ծխախոտներէն հարիւրին եօթանասուն մաքս կ'առնէ, ինչ որ վնաս կը պատճառէ իրենց. ուստի խնդրած են որ առաջուան գործողութիւնները կատարուին։

ԲԷՅՕՍԹԻՆՃԷԷՆ, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանեցին 162 իսլամ գաղթականներ։

ՊՈԼՍՈՅ Օգճըլար Պաշի կողմը ատամնաբոյժ Ներսէս, Խաչատուր ու Մելքոն, կ'ըսէ Հազիգաթ, ապօրէն ընթացքի մէջ գտնուած ըլլալուն համար բժշկական վարժարանին որոշմամբ հինգական ոսկիի տուգանքի դատապարտուեցան. նաեւ ատամնաբոյժ Երուանդ ալ տասը ոսկի։ Ատոնք նոյն տուգանքները վճարել չուզելով, առողջապահական քննիչները, երէկ, սկսան գոցել անոնց խանութները։ Ատոր վրայ այդ ատամնաբոյժները իսկոյն փութացին յայտարարել թէ պիտի վճարեն եւ ազատային ալ օրինազանց պիտի չդտնուին, որով իրենց խնդիրքը ընդունուեցաւ։

ՊԻԹԼԻՍԻ նահանգին նախնական դատարանին հարցաքնիչ դատաւոր Մուսթաֆա էֆ. նոյն պաշտօնով Վան փոխադրուեցաւ։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ մէջ ու շրջականները, անցեալ չաբթու անձրեւ տեղալով օդը զովացեր է։

ՈԶԽԱՐԻ ՄԻՍԸ.—Ոչխարի վաճառականները նկատելով որ արու ոչխարները, (գըվըրճը) զորս ամէնէն աւելի Սէլանիկի նահանգը կ'արտադրէ, օտար երկիրներ կը ղրկուին, որով Կ. Պոլսոյ ժամանումները կը պակսին եւ գիներն ալ կը բարձրանան, եւ նկատելով որ այդ ոչխարներու «չչէնի»ն հիմա 6½ ղրուշ է, մինչդեռ անցեալ տարի այս միջոցին 5 ղրուշ 10 փարա էր, աղերսագիր մը մատուցանելով ձեռնհաս պաշտօնարանին, խնդրեցին որ Սէլանիկի նահանգէն նոյն ոչխարներուն արտածումը արգիլուի։ Բ. Դուռը նկատողութեան առած է այդ աղերսագիրը եւ խորհրդակցութիւններ կը կատարէ։

—Արմաչի Դպրեվանքին համար նախընթաց օր գրած էինք թէ այս տարի թէեւ 20ի չափ նոր աշակերտներ պիտի ընդունուէին, սակայն Խնամակալութիւնը իր այս որոշումը յետադաձած է առ այժմ։ Երէկուան Աբեւելքի մէջ խմագրական յօդուած մըն ալ նուիրուած էր Խնամակալութեան այս որոշման, որուն բացայայտուիլը խնդրուած էր։ Դուրեան Սըրբազան որ Դպրեվանքի հոգին եղած է Ս. Պատրիարքին նախորդ վանահայրութենէն յետոյ, ամէն անգամ մայրաքաղաք գալուն՝ Ս. Պատրիարքին եւ Խնամակալութեան հետ հարկ եղած խորհրդակցութիւնը կը կատարէ, ինչպէս նաեւ այս վերջին անգամ ալ։ Դպրեվանքի Խնամակալութիւնը հարկ է ըսել որ եւ է զոհողութիւն չի խնայեր տարուէ տարի այդ մենաստանը կրօնական տիպար հաստատութեան մը վերածելու համար։ Լրագրական քննադատութիւններու առջեւ ալ անտարբեր գտնուած չէ, ինչ որ այդ հաստատութեան համար ոչ նուազ պատուաբեր կրնայ նկատուիլ։ Բայց Արմաչեան միաբաններու կողմէ հրատարակուած կրօնական յօդուածներ չեն մարսեր նոյն իսկ Խնամակալութեան անդամները, որոնք այդ առթիւ հարկ եղած տեղը Դըպրեվանքցիներուն պատիւը թէեւ կը պաշտպանէին, բայց միւս կողմէն Ս. Պատրիարքին, Դուրեան Սրբազանէն եւ Դպրեվանքի համակիր ուրիշ բարձրատիճան եկեղեցականներէ ալ հարկ եղած բացատրութիւնը կը խնդրէին։ Այդ հաստատութիւնը դժբախտաբար ունեցած է իր հակառակորդները։ Ամէնէն ցաւալին սա է որ վերջերս Խնամակալութեան անդամներէն ոմանք դժգոհ մնացած են Դպրեվանքին մէջ կատարուող կրօնական դասախօսութեանց մասին։ Արմաչէն Գալիս դարձող աշակերտներու քով զրոնուած կրօնական դասախօսութեանց տեսակներուն մէջ սկեպտիկ վարդապետութիւններ տեսած են Խնամակալութեան անդամները։ Ցայսմէն է թէ Դըպրեվանքի Խնամակալութիւնը պատուաւոր եւ ազդեցիկ անձերէ բաղկացած է, եւ անոր անդամներէն մէկն ալ, որ Դպրեվանքի աջ բազուկը կը համարուի Նիւթական տեսակէտով, ամէնէն աւելի դժգոհ մնացած է։ Այս մասին հարկ եղած բացատրութիւնը կը խնդրուի Դպրեվանքէն, բուժելու համար դայթակղած մըտքերը։

—Տ. Գնել Ծ. վարդապետ Գալէմքեարեանի համար թերթերու մէջ գրուեցաւ թէ Ռուսմալեան էֆ.Ի Գլէնն ստացեր է նորընտիր Առաջնորդին նախնական ծախքերը։ Սակայն այդ մասին լուր մը չէ հասած Պատրիարքարան. միւս կողմէ, վերահաս ձմեռը անկարելի կը դարձնէ Տ. Գնել վարդապետի ճամբորդութիւնը։

—Կը լսենք թէ Հիւանդանոցի արհեստանոցին մէջ նոր ճիւղ մըն ալ բանալու համար՝ գաւառացի բարեսէր անձ մը յատուկ խնդրագրով դիմում պիտի ընէ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան, շաքարագործութիւնը սորվեցնելու համար որբերուն։ Կը յուսանք թէ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը այս առաջարկը նկատողութեան պիտի առնէ, որովհետեւ շաքարագործութիւնը կէս առ կէս չահ կրնայ ձգել եւ գաւառացի որբերն ալ իրենց ծննդավայրին մէջ կրնան ի գործ դնել այս արհեստը, որովհետեւ գեռ չատ գաւառներու մէջ ընդհանրացած չէ ան։ Առ այժմ այդ գաւառացիին անունը չենք հրատարակեր, սպասելով որ խնդրագիրը տրուի։

—Տնտեսական Խորհուրդը երէկ մեծամասնութեամբ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ։—1. Սկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ նախորդ Թաղ. Խորհրդոյ հաշիւներուն մասին կեդր. համարակալին կողմէ տրուած տեղեկագրէն հաշիւներու քննութեան առթիւ ինչ ինչ լուսաբանութեանց պէտք տեսնելով, անդամներէն Սուրէնեան եւ Տանիկեան էֆ.ներ եւ քարտուղարը ու համարակալը տեղւոյն վրայ քննութիւն մը պիտի կատարեն։ 2.— Խորհուրդը յանձնարարեց եւմոնի տեսչութեան, որպէս զի բացի առօրեայ մանր դնումներէ, Պատրիարքարանի համար պէտք եղած գըլխաւոր գնումներու ցուցակը ներկայացնէ Խորհուրդին, նուազագոյնի գրութեամբ տեղի ունենալու համար։ 3.— Սամաթիոյ աղքատ հրկիզեալց անակաց չինութեան յանձնաժողովոյ գործառնութեանց խնդրոյն քննութեան տեղեկագիրը պիտի ղրկուի Բաղ. Ժողովոյ։ 4.— Հիւանդանոցի մի քանի կալուածոց սեփականութեան մասին, յետ խորհրդակցութեան, դատավարութեան դիմելու պէտքը հաստատուեցաւ։ 5.— Անթառամ Մալեան անուն կնոջ կողմէ Դանիելի եկեղեցիին նուիրուած տան խնդրոյն նկատմամբ ի ներկայութեան նոյն կնոջ, երկրորդ անգամ խորհրդակցութիւն կատարուելով յիշեալ տան՝ որ աւանդաբար կը գտնուի Ղազարոսեան Բարսեղ էֆ.ի մնուան, նոյն եւ կեղեցւոյ անուան դարձուելու պէտքը հաստատուեցաւ եւ որոշուեցաւ ըստ այնմ յայտագրել Բաղ. Ժողովոյ։ Տնտեսական Խորհուրդը որոշեց դարձեալ յառաջիկայ ուրբաթ գումարուիլ Պատրիարքարանի մէջ։*

ՎԿԱՅԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԲԱՇԽՈՒՄԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

*Թաղային նախակրթարաններու շրջանաւարտներուն վկայականաց բաշխումը տեղի ունեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ։ Ներկայ գտնուեցան Ս. Պատրիարքին, մէկ քանի վարդապետներու եւ քահանաներու։ Բաղաքական Ժողովի եւ Ուսումնական Խորհրդի անդամներ, ուսուցիչներու, եւ մամուլի ներկայացուցիչներու։ Հանդէսը սկսաւ ժամ 7½ին։ Ուսումնական Խորհրդի անդամներէն Յակոբ էֆ. Դուրգէն ներկայացնելով շրջանաւարտները, ընդհանուր տեսութիւն մը ըրաւ կրթական գործին վրայ, մասնաւորելով Ուսումնական Խորհուրդին վեցամեայ գործունէութիւնը։ պէտքը դգացուց զանազան կրթական բարեկարգութեանց, ի մէջ այլոց Կրթական Ծրագրին եւ Կազմական Կանոնագրին վերաքննութեան։ կրթական կեդրոնացման պէտքը չեշտեց։ Դուրգէն էֆ.ի բանախօսութենէն յետոյ, վկայականները բաշխուեցան Ս. Պատրիարքին կողմէ։ Ապա մէկ քանի շրջանաւարտ պատանիներ ու աղջիկներ ճառեր արտասանեցին զանազան նիւթերու վրայ։ Բերայի վարժարաններուն տեսուչ Դ. էֆ. Մարգարեան, իր պաշտօնակիցներուն կողմէ շնորհակալութիւն յայտնեց եւ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին համար։ Ուսումնական Խորհուրդէն Պետրոս էֆ. Կարապետեան թուրքերէն ուղերձ մը կարդաց, Վեհ. Կայսեր կրթասէր շնորհները ի վեր հանելով, որոնցմէ մեծապէս կ'օգտուի երկիրը։ Յետոյ Նուսուփեան Տիգրան էֆ. խօսելով Բաղաքական Ժողովին կողմէ, ըսաւ թէ Վարչութիւնը միշտ պատրաստ է ընդունիլ Ուսումնական Խորհուրդի այն առաջարկները, որոնք կը վերաբերին դաստիարակութեան գործին զարգացման։ Ի վերջոյ Ս. Պատրիարքը բանախօսութիւն մը ընելով սա կարծիքը յայտնեց թէ այս տարուան շրջանաւարտներուն թիւին աճումը արգիւնք է միօրինակ ուղղութեան, որ ձեռք բերուած է Ուսումն. Խորհուրդին անփոփոխ պաշտօնավարութենը շնորհիւ։ Ս. Պատրիարքը ծանրացաւ գործնական կրթութեան պէտքին վրայ մեր ազգ համար, ըսելով թէ մեր ուսուցիչները գործնական ոգի չեն ներշնչեր իրենց աշակերտներուն։ Ն. Սրբազնութիւնը վարժարաններու կեդրոնացման խնդրոյն անցնելով համամիտ չգտնուեցաւ Ուսում. Խորհուրդի առաջարկութեան եւ յայտարարեց թէ այս վերջինը պէտք էր յատուկ ծրագիր մը պատրաստէր այդ մասին։ Պատասխանատու նկատեց տեսուչները, որոնք եկեղեցասիրութեան չեն թելադրեր տղաքը եւ եկեղեցի չեն առաջնորդեր զանոնք ոտն եւ կիրակի օրեր։ Ս. Պատրիարքը իր բանախօսութիւնը վերջացուց բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեան համար, որուն ձայնակցեցան ներկաները ամէնոքով։ Ս. Պատրիարքը փակեց այս հանդէսը պանդխտիչով մը եւ աչակերտները ճայնաւոր երգեցին «Հայր մեր»ը։ Երէկուան հանդէսին ներկայ գտնուող եւ վկայական ստացող 19 նոր ուսուցիչներ եւ ուսուցչուհիներ երկերկու մէջտեղ վճարեցին, որով Ուսուցչաց Օգնութեան Մնաուկին 1760 եւ ուսուցիչներու վկայականներէն 380 ղրուշ Պատրիարքարանի Մնաուկին հասոյթ դրոյցաց։ Աւելորդ կը նկատենք շրջանաւարտներու անունները դնել, քանի որ ասկէ դեռ քիչ առաջ հրատարակած ենք զանոնք։

ՄԱՍԻՍ ղրական չաբթաթերթին այսօրուան թիւին բովանդակութիւնն է.

Կիլիկեան յուշեր. Նուիրական ասսին ՍՍԱԿԱՆ ՎԱՐԴ։—Զանձրոյթը. ՔԱՑԼԱԿ։ — Օտար հչեր Դրչի մարդը, ԲԱԹԻՒ ՄԷՆԷՏԷ. Թարգմ. ՕՐ. Մ։— Մի՛... (Մրերդ) Մ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ։— Գաւառային գրականութիւն. «Ծաղկոց»..ԴԵՂԱՄ։—Եռեք տարի Աւժանքիճի մէջ (Թերթոն)։ Իզմիրի սնիրը։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ

Տիկին Տիրուհի Ս. Կիւլպէնկեան, որ միշտ իր հոգածութեան առարկայ ըրած է Հիւանդանոցս եւ առիթը չի կորսնցներ օգնութեան ձեռք կարկառել անոր, այս անգամ եւս իր կրասեր որդւոյն՝ Վահան էֆէնտիի Լոնտոն ամուսնութեանն առթիւ փափաքելով իր ուրախութեան մասնակից ընել Հաստատութեանս ընդհանուր պաշտպարեալները, բարեհաճած է 100 օսմ. ոսկի նուիրել, որով յառաջիկայ կիրակի (13 հոկտ.) հաստատութեանս մատրան մէջ ի յիշատակ իրենց համար նշնշեցեալց հոգեհանգստեան պաշտօն եւ Ս. Պատարագ մատուցանելէ յետոյ միջօրէին ճոխ հացկերոյթ մը պիտի տրուի ընդհանուր պատսպարելոց։ Զայս ծանուցանելով, Հոգաբարձութիւնս ներկայիս կը փութայ յայտնել հարիւրաւոր որբոց, ծերոց եւ հիւանդաց, իր խորին շնորհակալիքը յայտնել առ աղնիւ նուիրատուն եւ երկար ու բարերաստիկ կեանք մաղթել նորապսակ ամոլին։ (Հոգաբարձութիւն)

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍՏ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ԲԱՐԻԶ, 24 հոկտ. — Նախարարապետ Պ. Քոմպի եւ հանքագործներու յանձնաժողովին կողմէ կատարուած տեսակցութեան միջոցին, այս վերջինը յայտարարեց թէ կ'ընդունի իրաւարարութիւնը, եւ խնդրեց որ այդ իրաւարարութեան նպատակը ըլլայ հաստատել օրականի նուազագոյն սակ մը եւ աշխատութեան կանոնաւորութիւնը։ Իրաւարարներու անուանման խնդիրը տակաւին որոշուած չէ։

—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովը ընդունեց մեծամասնութեան խումբերուն կողմէ ներկայացուած առաջարկութիւն մը թէ հրապարակաւ եւ յայտնի քուէով ընտրուին անդամները այն յանձնաժողովին որ պիտի կազմուի ընկերակցութեանց եւ կրօնական միաբանութեանց համար։ Քանի մը երեսփոխաններ ջանացին ցոյց տալ թէ այդ առաջարկութեան նպատակն է փոքրամասնութիւնը դուրս ձգել նոյն յանձնաժողովէն։

ՎԻԵՆՆԱ.—Աւստրիոյ Երեսփ. Ժողովը ընդունեց արմատական-Զեհ Քլոֆաք երեսփոխանին առաջարկութիւնը՝ յանձնաժողովի մը կազմութեան նկատմամբ՝ գերման-արմատական երեսփոխան Պէրկէրի կողմէ՝ երիտասարդ-Զեհերու դէմ եղած թշնամանքին համար։ Ժողովը յետոյ շարունակեց վիճաբանութիւնը՝ սոխպղոնթիւն ունեցող բանաձեւերու վրայ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲՈՒԻԶ, 24 հոկտ.— Պ. Լուպէի նախագահութեամբ այսօր կատարուած նախարարաց Խորհուրդին մէջ արտաքին գործոց Նախարար Պ. Տէլքասէ յայտարարեց թէ Զինու կառավարութիւնը պահանջած է Ֆրանսայի կառավարութենէն որ ֆրանսական զինուորները հեռանան Շանխայէն։ Տ. Տէլքասէ պատասխաներ է Զինու թէ Ֆրանսա պատրաստ է ետ քաշել իր զինուորները, եթէ միւս տէրութիւններն ալ միեւնոյն բանը ընեն։

—Դէրլինէն կը հեռագրեն թէ գերման կառավարութիւնը կը խորհրդակցի Զինէն իր զինուորները ետ քաշելու խնդրին վրայ։

—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ, այսօր, վիճաբանութիւն կատարուեցաւ մեծ յանձնաժողովներու կազմութեան վրայ։ Որոշուեցաւ հինգշաբթի կատարել ելմտացոյցի յանձնաժողովին ընտրութիւնը։

—Բորթուկալի թագաւորին առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

ԲԵՌԵՐՍԲՈՒՐԳ.— Ռուս լրագիրները կ'ըսեն թէ ելմտական նախարար Պ. Վիթէի՝ Մանչուրիա կատարած ուղեւորութիւնը մի միայն կը վերաբերի՝ նոյն տեղին տնտեսական արժէքին նկատմամբ քննութեան մը։

ԱԹԷՆԷ.— Անգլիական նաւարժինը իր մարդանքները կը շարունակէ Մալթայի ու Դորքիոլի մէջեւ։ Մարդանքներու առարկան են կանոնաւոր ճակատամարտներ, յարձակումներ եւ նաւանգստի պաշտպանութիւն։ Ծովեզերքներուն վրայ տուներ վարձուած են՝ իբրեւ դիտարան։

ԲՈՒԻԶ.— Ոստիկանական բարձրաստիճան պաշտօնատար մը մօտ օրէն պաշտօնակ պիտի ըլլայ Իւսկէրներու գործին մէջ մատ ունենալուն համար։

—Կարտինալ Բէրօ բացարձակապէս կը հերքէ թէ ինք կառավարութեան հակառակ ճառ մը խօսած ըլլայ։

ՂԱԼԱԳԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 11 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	30	—
Ամէնէն բարձր գին	»	30	01 ½
Ամէնէն վար գին	»	29	26
Բումէլիի երկաթուղի գոց.	ֆր.	114	50
Ամէնէն բարձր գին	»	114	75
Ամէնէն վար գին	»	113	50

ԲԱՑՈՒՄ 12 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Գ.	29	37 ½
Բումէլիի երկաթուղի	ֆր.	115	25
Հիրքէթի Իայրիէ		29	20
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Բէյտի ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Օսս. Օթմ. Շանժ է Զալէօռ		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		3	82
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	47
» ժուիսանս		1	32
» պարտաթուղթ		495	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		496	—
Թրանսվալ		145	—
Քրէտիթ Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		261	—
Կավընիում		78	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	17
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Բօլ էսթէրլիոլ	»	90	—
Քրիսիդ	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	
Մէճիտիէ	»	102	50
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	65

ՓՈԽԱՆԱԿԱԴԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	75
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	ֆր.	22	71 ½
» » » չէք	»	22	70
Պերլին անտոկ

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ԻՆ

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 687 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուտակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիր. — Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ. Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Ինանէթ խան, Վ.ոյվոտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։

579

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՁԿՍՆ ԻՒՂ

Հիւանդութենէ ազատելու տարկապՄ ունեցողներու, արեան սպասնութեան և մորթի հիւանդութեան ենթարկուողներու՝ ու կուրծքի տկարութենէ տառապողներու՝ ձկան իւղ կը յանձնարարեն. սակայն ձկան իւղին անախորժ հոտն ու զզուելի համը կը գանեցնեն դոյն զարծածողները, որոնք կամ գարշանքով կը խմեն և կամ կը սրբուին բնաւ չի խմել։ Ֆրանսայի բժշկարան հաճոյէն տօքթէօր ԲՈՒՐԹՈՒԼ, նոր ձկան իւղ մը պատրաստած է ԲՈՒՐԹՈՒԼԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ անուամբ ոչ հնասակ ձկան իւղու զզուեցուցիչ համէն ու հոտէն զերծ է բոլորովին. խիստ անուշ համ ունի և անուշախ, եղուիւրի ու մանիշակի հոտը կը զգոյշէ. ինչ որ բացառիկ դիւրութիւն մըն է գործածելու։ Մինչ խմուելու ատեն, ոչ ալ ետեւէ ետ բնաւ զզուանք չի զգար խմողը։ Բժշկները սիրամարգութեամբ կը յանձնարարեն ԲՈՒՐԹՈՒԼԻ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ որ մինչեւ ոյն ժամանակ ազդեցիկ և փափուած դարմանն է դժուարաշնչութեան, կուրծքի իկուածքներու, հարբուխի կուրծքի տրկարութեան և մինչեւ իսկ կրնայ առաջքն առնել Թոքախտի։ Այէն ճաշէ առա մէկմէկ գդալ առնել պէտք է։

Կը ծախուի Պահեստ գարու Քիւշիւքն ի դեղատուր։ Սուլթան Համամ Մէզիքի, Լենոս և Պոնտիֆիսոսի դեղի մթերանոցներ և ամէն մեծ դեղատներու մէջ։

796 2–52

Լ'ԻՒՐՊԷՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Հաստատուած 1838ին

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընկ.

76 միլիոն ֆրանք

Կեդրոնական վարչութիւն Բրիզ
Բէլիթէյ վողոց թիւ 8 և 10

—o—

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վոյվոտա, Լօրանսօ խան։ Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր թուրքիոյ համար, Քոէտի Լիսէնէ։

ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԵԱՆ ԱՄԷՆԷՆ ԱԶԴՈՒ ԴԱՐՄԱՆԸ

Սրիտասաստդական դեղխութիւններէ առաջ եկած ջերմամիզութիւնն ու ամէն նոյնի հոսումները թէ անխնամ ձգուելով չի դարմանուին. սոսկալի հետեւութիւններ կ'ունենան և մինչեւ իսկ որ դեղնութենէն կը զրկեն զմարդ։ Թէ նոր սկսած և թէ հինցած ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԻՆՆ անվնաս կերպով ու հեշտագէս ազատելու համար ՍԱՆԹԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄԻՐ անուամբ դեղ մը հնարուած է որ քանատամոնքը չխանգարելով կարճ ժամանակի մէջ կատարելապէս կ'անհետացնէ հիւանդութիւնը, առանց հետք մը ձգելու։

Ջերմամիզութեան համար թէեւ շատ մը դեղեր կան, բայց անոնք սատանքար խանգարելէ և միանգամն ու ամբարիշտները ուռեցնելէ և հիւանդն յուսահատեցնելէ ուրիշ բան չեն ծառայեր. մինչդեռ ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄԻՐ բոլորովին զերծ է այս անհեղութիւններէն։ Անտարաբար անոնք որ այս կարգի ծանուցեալ հիւանդութեանց ենթակայ են ու չեն փութար այս գիտական մեքենայով պատրաստուած դեղը գտնել, պարապ տեղը ժամավաճառ կ'ըլլան և ուղղակի կը փնտրեն իրենց առողջութիւնը։

Սանգալ Սալօլէ Էմմիրին կը ծախուի մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղատներուն մէջ։ Դեղի մթերանոցները։ Զգուշացէք անուններու նմանութենէն. Էմմիրի անունը փնտռեցէք։

Կը ծախուի եէ ի ձամի քարը Բազիմ պէյի Սուլթան Համամ Մէզիքի։ Լենոս, Պոնտիֆիսոս դեղի մթերանոցներ և Գարու Քիւշիւքեան դեղատներ։

897 27–30

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՏՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերբուլի Ֆorsոյի Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող օրգենեաւ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Համբուրգ	3000	Թիպս	2300
Անպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյպը	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոքուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբրնի	1800
Մարիսթիս	2300	Կիւլէտ	1800

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուէթոլ խան
ՃԷՕՇՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

194 31, Ճէյմս Սդրիթ Լիվերբուլ։

ԻՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
Ապահովագրական Ընկերութիւն
Հաստատեալ ի Բարիզ 1828—1829
Վանտոմի հրապարակ թիւ 9 սեփական շէնքին մէջ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900ի վերջը հատուցեալ վնասներ	252	Միլիոն ֆրանք
1900ին գանձուած ապահովագին	21	» »
Դրամագլուխ և պահեստ	107	» »
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ 1900ին	19	Միլիոն »

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900ի վերջը հատուցեալ վնասներ	120	Միլիոն ֆրանք
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ 1900ին	260	»
Դրամագլուխ և պահեստ	158	» »
1900ի գանձուած ապահովագին	17	» »

Արեւելքի համար մասնաւոր սակագրեալ գներով։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի գերազանց քան ուրիշ ոչ էն ընկերութեան պայմանները։ Շահաբաժիններու տարեկան տարի ամենամեծ վճարումներով։ Ինիոնի ապահովագրողք ԶԵՐԾ են այն վնասներէն և յուսախաբութիւններէն, որոնց կ'ենթարկուին միւս ամենքը որ Շահաբաժիններու բաշխումն (accumulation des bénéfices) ԵՒՈՒ և ՎՆԱՍԱԿԱՐ դրութեամբ գործող ընկերութեանց կապահովագրուին։

Ընկերութեան գրասենեակն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԷՑՕՐԵՆ ՓՈՂՈՑ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Տնօրէնն թիւն
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահտապարան խան, Օսմ. Պանքային դիմաց։

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներ մէջ։

LE PHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ
ԿԱՑՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ
Հրդեհի ճիւղ 17,000,000 ֆր. Կեանքի ճիւղ 31,008,000 ֆր Ծովային ճիւղ 15,264,915 ֆր

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Է. Կ. ՊՈԼԻՍ ՔՐԷՏԻ ՀՈՒ Է

Գլխաւոր-կենտրոն, Կ. Պոլիս. Հաճորտիս խան, 52—56.

Լիազօր Ներկայացուցիչ
Գ. ՖԷՐՍԱՏԵԱՆ

745

Մանօր.—Դաւառներու մէջ լուրջ և գործունեայ գործակալներ կ'ընդունուին։

ԼՍԻԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական ապաւնով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ
Տիեզերաճանչակն ճամբու
ԶԴՈՒՇԱՆԱԼ ՀԵՂՈՒՄՆԻՆ
Պանացելու և հեռեւեալ անուանը պատուանշող պիտակով ըսեր
ANDREAS SAXLEENER
Եղ ծախուի գլխաւոր գեղագործներու և լեղագործներու մօտ։

387

ՖՈՔԹԷՕՐ Ե. ԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Մանօր ասամնաբոյժ Բարիզի
Ի Սիրէ ազ Բէրա Թիւ 1

Ամէն ար կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ք. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի գեղարան Նշանաւոր Դիպակի օրերը ժամագրութեամբ։

Ադրատաց Հրի 490

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ՆԵՇՆԴԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ
Ի ԼՈՆՏՈՆ
Ինկորփորէյթ գրանցուած 31 դեկտ. 1898ին

162, 924, 140 ֆունտօն

Լրիվ եկամուտ, ապահովագրութիւններ և շահ
31 դեկտեմբեր 1898ին

29, 765, 473 ֆունտօն

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848ի ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարումներ, կենդանի թոշակ, եւն.

362, 858, 507 ֆունտօն

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6819 ոլորտներ ունեցած է որոնք 58,680,000 ֆրանքօնի գրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Ֆ. Ֆ ԷՅՈՒԼԸՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Գալաթա, Մէյլտանէթ փողոց, Ալալէմի խան։

Մինչեւ գործակալներուն լաւ վարձատրութիւն տրուի ըստ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա Մէյմանէթլի խան։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՏՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՖԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Տարեկան ուղղակի Բարիզի համար։
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգ՝ 175 ֆրանք Տեղեկութեանց համար դիմել Գ դրամակրելի Թոքի Հանէ ՔՐԱՐԱՆ ՓՈՂՈՑ։

516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ԹԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՏՈՒՆ
Որ ամիսը երկու անգամ կը ընթացնի
Լիվերբուլի եւ Արեւելեայ միջեւ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվերնիա	18900	Սիլվանիա	8598
Սաքսոնիա	18900	Քաթայոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վերլա	3229
Կամբանիա	12950	Բավիա	2945
Սուլթանիա	8843	Թիրիա	2936
Ումբրիա	8128	Սիրրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2858
Սերվիա	7392	Ալէքքո	2181
Ուրանի	7269	Շերպուրկ	1614

Վերիա յոգնելու, նաւապետ Քրէսէր, ընդհանուր վաճառքով Լիվերբուլէն հոս կը հասնի ամսոյս 25ին։

Դիմել առ Ճոլի և Սիկեր
Joly et Seagor
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7 8 Ղալաթիա։ Քարա Մուսթաֆա փողոց։

255

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ՆԱՒՍԵՐ 1881ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խնամ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ի դէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ։ Ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սորոյնք խորտակուելուն դէմ, ինչպէս նաեւ կենդանի վարձի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 ֆր.
Նոր լրացուցիչ գումար	129,000,000 »
Ապահովագրողներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ընդհանուր ճեպիչ Ընդհ. գործակալ Թուրքիոյ համար
Ա. ՀԻՒՐ'ԻԶ ԹԷՕՏՈՐ ՐԻԲԲԷՆ

Ընդ. գործակալութեանց համար դիմել Ղալաթիա, քարափի վրայ, հոն մի քանի սենեակ գործակալութեան գրասենեակը։

524

COMP ROSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՏՈՒՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան արեւելեկուրիւններ

Գշ. 8/21 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէ։
Գշ. 9/22 Իզմիր, Բիրէ։ Ալեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ ճաղորդակցելով Լուքսանդրիայէն (Բորդ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ, Թարսուս-Նամ։
Եշ. 10/23 Սէվաստոպոլ ժամը 1ին միջօրէէն առաջ։
Ուր. 11/24 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Շբ. 12/25 Տարտանէլ, Այմորգ, Սեալիէ, Իզմիր, Քիոս, Թարապուլուս-Նամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բորդ-Սայիտ, Ալեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՖՐԷՏ. ԼԷՖԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՏՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերբուլի եւ Արեւելեայ միջեւ բանող օրգ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքտորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Առմինեան	10500	Էմիրիշիրն	3500
Բէսսորիան	10300	Արրժ.ոն	3000
Լանքասդրիան	9000	Այմէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլմպիան	8000	Աքէնիան	2500
Ճորմիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պասորնիան	8000	Ալզաշիրն	2500
Ֆրրինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինտօ	900
Վավոնիան	3700	Ոլորոյ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆասպիան	3500		

Ապրանքի տեղեկութիւն կը խնդրուի իրենց ապրանքի տուրք տրուելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգի դրկել։ Յոգնութիւն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմեցէք
ԷՏՎԱՐ ԼԻՖՖՈՒԴԻՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 մաքսատան հին տեղը

Գրասենեակ. ՋՍՐԲՈՅ ԵՌԱՍՈՒԱԾԵԱՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1902 Սեպտեմբեր 16 (Ն. Տ.) երեքշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ–ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՑԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 224 խառն Առտու Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴՐՕՂ Կառ. Թ. 223 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.
12	—	մկն. Էսկի-Շէհիր ժմ.	3	—
12	42	» Կէօքճէ Բրըջք »	2	20
1	39	» Սապանճը Բունար »	1	38
2	33	» Ալաեունա »	12	42
3	15	» Զէքիւրլէր »	11	53
4	10	» Տէօյէր »	11	5
4	39	» Իհսանիյէ »	10	20
5	3	» Համամ »	9	53
5	14	» Կազլիկէօլ Համամ »	9	44
6	1	» Աֆիոն Գարա Հիսար »	9	13
6	41	» Գէօյիւք Զօպանլար »	8	20
7	36	» Զայ »	7	33
8	21	» Իսհակլու »	6	40
8	45	» Եասիսան »	6	15
9	16	» Ագ Շէհիր »	5	53
9	48	» Ազարի քէօյ »	5	13
10	30	» Զավուշքը քէօյ »	4	35
11	8	» Իլկին »	4	3
11	55	» Գասրը-Խանը »	3	9
12	50	» Սէրայ-Ինի »	2	27
1	22	» Մէյտան »	1	47
2	22	» Բունար-Գաչը »	12	42
3	—	ժմ. Գոնեա մկն.	12	—

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆԿԻՒՐԻԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 122 խառն Առտու Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴՐՕՂ Կառ. Թ. 121 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.
1	—	մկն. Էսկի Շէհիր ժմ.	11	—
1	44	» Ագ Գունար »	10	18
2	24	» Այբիւ Քէօյ »	9	46
3	4	» Գէյլիք Ախուր »	8	58
4	9	» Սարիքէօյ »	8	1
4	58	» Գիչէր »	7	4
5	35	» Ծասիլէր »	6	27
6	9	» Գէյլիք Քէօփրիւ »	6	—
7	3	» Բօյաթլի »	5	16
8	21	» Մալի Քէօյ »	3	49
9	15	» Սէնճան Քէօյ »	2	47
10	—	ժմ. Եէնկիւրիւ մկն.	2	—

ԱԼԱԵՈՒՆԷՆ ՔԷՕԹԱՀԵԱ

ԵՐԹ Կառ. խառն Թ. 322 Առտու Ժ.	Վ.	Թ. 324 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառ. խառն Թ. 321 խառն Առտու Ժ.	Վ.	Թ. 323 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.
2	35	12	45	մկն. Ալաեունա ժմ.	2	—	12	5
2	55	1	5	ժմ. Քէօթահիա մկն.	1	40	11	4

ՀԱՄԻՏԻԼ—ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառ. խառն Թ. 421 Առտու Ժ.	Վ.	Թ. 423 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառ. խառն Թ. 422 Առտու Ժ.	Վ.	Թ. 424 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.
4	37	6	2	մկն. Համիտիլ ժմ.	5	25	7	5
4	35	6	30	ժմ. Ատա-Բազար մկն.	5	43	7	23